Proletari din toate țările, uniți-vă !

CRONICA

31 (496)

Săptămînal politic-social-cultural editat de Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Iași, anul X nr. 31 (496), vineri, 1.VIII.1975, 8 pagini, 1 leu

Helsinki

MOMENT ISTORIC

Momentul este istoric. Pentru prima oară, statele continentului, reprezentate la cel mai înalt nivel, sînt reunite la aceeași masă a conferinței, în palatul Finlandia, pentru a pune bazele unei Europe a păcii, cooperării și securității. Sub imperiul acestor obiective, conferința începută miercuri la Helsinki înseamnă în fapt mai mult decît o premieră europeană și internațională. Am putea spune că nu atît ineditul ei ca formă internațională de dezbatere europeană îi conferă virtuțile de act istoric, ci în mod esențial țelurile — cele cu adevărat istorice — la a căror înfăptuire este chemată să contribuie. O remarcă ni se pare aici demnă de notat. S-a încercat uneori o alăturare de date peste timp și epoci : între reuniunea de la Helsinki 1975 și precedentele europene de anvergură, comparabile, precum celebrul Congres de la Viena din 1815 și nu mai puțin celebrul Congres de la Berlin din 1878. Forțată, această asociere are însă darul de a marca o disociere de esență. De cîte ori statele continentului au reușit să-și adune reprezentanții în jurul aceleași mese, fie la Viena, fie la Berlin, în veacul trecut, au făcut-o pentru a împărți propriul continent sau continentul altora — o dată Europa, de cealaltă dată Africa — conform unor dorințe arbitrare, unor interese de obîrșie imperială sau imperialistă. Putem însă constata astăzi existența pentru prima oară a unei conștiințe politice și morale manifestate cu o inegalabilă vigoare, a unei conștiințe menite să contureze o epocă nouă : Conferința la nivel înalt care s-a deschis la Helsinki este o emanație clară a tendinței și voinței de edificare a unei Europe noi, solidară cu obiectul major de edificare a autenticii sale securități, întemeiată pe deplina egalitate în drepturi și în datorii a statelor ce o compun, indiferent de regimul lor politic și social, indiferent de mărimea și potențialul lor economic și militar. Iar dacă, într-adevăr, această conferință va trebui să împartă sau să reîmpartă ceva, va fi vorba de o nouă și mai echitabilă împărțire a responsabilităților față de soarta continentului, este vorba de o împărțire a cărei singură unitate de măsură acceptabilă nu poate fi decît participarea egală, independentă și suverană a tuturor statelor la treburile Europei.

De altfel, **Actul final al conferinței** care va fi semnat astăzi 1 august de către reprezentanții la nivelul cel mai înalt al statelor europene, Statele Unite ale Americii și Canadei, și care a fost dat publicității zilele trecute, însumează prevederi menite să stea la baza procesului de făurire a unor noi relații între state în Europa, de transformare a acestui continent într-o zonă a păcii, securității și colaborării. Documentul, alcătuit dintr-un preambul și cinci capitole tematice, consacră principiile fundamentale ce trebuie să guverneze relațiile dintre statele semnatare, principii a căror riguroasă aplicare de către toți și față de toți este de natură să garanteze, în baza egalității și respectului reciproc, pentru toate țările continentului, o dezvoltare liberă, nestînjenită, la adăpost de orice acte de forță sau de amenințare cu folosirea forței. Aspectele militare ale securității, componentă organică a oricărui sistem de securitate, constituie obiectul unor prevederi menite să contribuie la sporirea încrederii între state.

Aceluiași scop îi sînt consacrate și modalitățile preconizate pentru dezvoltarea cooperării în domeniul culturii și educației, schimbului de informații și contactelor umane. Ținînd seama de caracterul de proces în desfășurare pe care îl au securitatea și cooperarea, documentul consacră ultimul său capitol necesității continuării acestui proces, stimulării contactelor și conlucrării neîntrerupte dintre statele participante, în scopul îndeplinirii hotărîrilor adoptate și întreprinderii de noi acțiuni pentru consolidarea securității în Europa și extinderea cooperării dintre statele continentului. Se prevede, astfel, ca o nouă conferință a celor 35 de state participante să aibă loc în 1977, precedată de o reuniune pregătitoare în același an. In conformitate cu principiul rotației, s-a realizat consensul ca aceste întîlniri să aibă loc la Belgrad.

La sosirea la Helsinki, cu prilejul participării la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa, tovarășul Nicolae Ceaușescu a declarat reprezentanților presei : „Sper că semnarea documentelor va deschide o bună perspectivă pentru realizarea unor relații noi, bazate pe egalitate, pe respectul independenței și suveranității, pe renunțarea la forță și la amenințarea cu forța. In ceea ce o privește, România apreciază pozitiv rezultatele de pînă acum ale conferinței, dar știm că mai sînt multe probleme de soluționat și că de abia după semnarea documentelor trebuie să înceapă o activitate intensă pentru transpunerea lor în viață, pentru înfăptuirea prevederilor acestor documente". După cum se știe, în toate momentele acestui efort comun al statelor europene — de la inițierea conferinței și pînă la finalizarea actului supus consacrării definitive la această impresionantă reuniune — România a avut o contribuție substanțială, remarcabilă și cu deosebire remarcată pentru spiritul său activ, principial, realist, încorporat în tot ceea ce constituie valoare politică de ansamblu a acestui document, cît și în părțile sale cele mai semnificative. Tocmai de aceea președintele Nicolae Ceaușescu a relevat că acest moment de deosebită importanță în viața politică europeană trebuie văzut în perspectiva viitorului, a continuării eforturilor pe calea înfăptuirii năzuințelor profunde ale tuturor popoarelor continentului de a trăi libere, independente, într-o Europă a păcii, securității și colaborării. Inchiderea Conferinței general-europene nu va însemna sfîrșitul luptei pentru securitate și colaborare pe continentul nostru. La Helsinki se încheie în această zi o etapă, după care va începe o alta, se poate spune o etapă hotărîtoare, aceea de traducere în viață a documentelor adoptate, de realizare în practică a securității și colaborării multilaterale între toate popoarele din Europa.

Convinsă că stă în puterea popoarelor Europei de a-și făuri propriul destin, de a contribui la pace și destindere pe continent și în lume, țara noastră, prin cel mai ilustru reprezentant al ei, președintele Nicolae Ceaușescu, își reafirmă hotărîrea de a-și aduce întreaga contribuție la opera de edificare a securității europene, a cărei înfăptuire va avea o influență pozitivă asupra întregii lumi.

Radu SIMIONESCU

Călin ALUPI : „Peisaj"

iubire de țară

Voi știți mai mult decît mine
cum se trece dimineața pe umăr
cînd ciopotul soarelui
bate speranță în roua cuminte
și poți spune :
am să ridic o fîntînă
adîncă și clară ca ploaia din mai,
fîntîna fiind singurul copac
roditor peste iarnă.

Numai glasul pîinii
urcă dinspre părinți, nepotolit,
el, unicul tropot de tălpi
pe o tîmplă suavă,
numai viscolul grîului
continuă să-și legene sabia în noi :
semn de putere, semn de credință
în marea iubire
din care venim.

cîntec tînăr

Noi venim rotitori ca o mare
de spice peste care
numai pasărea poate să-și legene ochiul
fericind-o în cîntec.

Ne puteți nemuri
cu vorbe de iarbă sau de brad
tot verde-i culoarea pereche,
ea poate mai mult
decît lamura trupului
să apere odihna din fructe
și buna speranță-a încolțirii.

Noi venim vestitori
întru ceasul ridicării
spre vatra de grîu și de soare
a Cîmpiei :
aceasta însemnînd acasă,
aceasta numindu-se România.

ION BELDEANU

OMENIA — TRĂSĂTURĂ DEFINITORIE A PERSONALITĂȚII

S-ar părea că în dimensiunea etică a umanului, omenia reprezintă nivelul minim, condiția elementară a calității specifice de om. O astfel de părere se întemeiază pe faptul că, în anumite situații ale comportării lor, oamenii situează această condiție înaintea oricăror alte virtuți (intelectuale, profesionale, politice, artistice etc.), evaluînd-o ca pe o însușire primară și cardinală a vieții. Un proverb popular românesc spune, în acest sens, că „oricine ești, și oriunde ești, adu-ți aminte că om ești". În această perspectivă, omenia semnifică termenul superior al unei contradicții în care la polul opus se distinge înfățișarea inumanului. Subiectul inumanului este acela al unui rău complex, care din punct de vedere obiectiv poate fi un interes egoist, în genere o determinantă a conduitei cu efecte dăunătoare și inechitabile pentru viața altor oameni și care, din punct de vedere subiectiv, se află sub egida conștientului, al intenției și voinței, al premeditării etc., ceea ce atrage după sine vina și răspunderea, sancțiunea publică. De aceea, contradicția dintre uman și inuman, a cărei depășire o presupune omenia, are loc în planul raporturilor dintre oameni, fiind o contradicție socială, cu un conținut social întotdeauna istoricește determinat, și care presupune modalități sociale de rezolvare.

Nu orice contradicție între bine și rău pe plan moral trebuie rigid înțeleasă ca o contradicție între uman și inuman; răul accidental, anumite genuri ale greșelei, anumite lipsuri manifestate fie în muncă, fie în alte sfere ale conduitei, deși sancționate moralicește, nu ating acea intensitate și acel caracter ale dezaprobării care participă la sancționarea antiomeniei. Numai peste anumite limite valorice și în cazul unor implicații sociale care lezează demnitatea umanului, răul funcționează ca modalitate a lipsei de omenie. Iar din punct de vedere subiectiv, răul neomeniei apare ca obiect al intenției și premeditării, ca voință manifestă sau ca deprindere care funcționează în ascuns sau care fuge de sancțiune. Totodată, antiomenia funcționează și ca un rău autojustificat în conștiința subiectului, ca modalitate a unei răzbunări egoiste, în care răul plătește un capriciu individual nesatisfăcut ori neîmplinirea unui interes ilegitim.

Rolul omeniei de valoare morală cardinală în definirea calității specifice de om se evidențiază prin însușirile morale pe care ea le cuprinde și prin care se manifestă : mărinimia, bunătatea, iubirea semenului, prietenia, respectul și stima, modestia, cinstea și sinceritatea, hărnicia în muncă și intoleranța față de lene, grija pentru binele și fericirea generală etc. Toate acestea reprezintă laturi ale umanului, acele dimensiuni etice impuse de deziderantele și exigențele unei ordini caracterizată prin raporturi de apropiere între oameni. Funcție a unei ordini, omenia reprezintă sinteza axiologică a complexului de însușiri morale amintite, realizînd o valorizare dinamică a lor, ce se instituie drept condiția primară a demnității de a fi om. Astfel, fiind evaluată și valorizată nu numai prin semnificația ei morală restrînsă și nu numai prin implicațiile, limitate în spațiu și timp, ale unui anumit fapt de comportare, ci și prin atributul ei de dimensiune a omeniei, însușirea morală focalizează, în acest caz, profunzimile umanului, elevarea calității de om. Prin aceasta, omenia se distinge ca un criteriu pentru însușirile morale care o detaliază, condiționînd, în același timp, o fructificare superioară a valorilor lor. Parafrazînd dictonul lui Protagoras, am putea spune că omenia este măsura tuturor faptelor, principiul lor etic diriguitor și relevant. Tocmai în acest sens cuprinzător, acest principiu se exprimă în cuvintele : „Fii om de omenie !" Iată de ce omenia nu poate fi rezumată la o singură însușire morală, cum ar fi bunătatea sufletească sau iubirea de oameni.

Considerăm însă că este insuficient să privim omenia numai sub raportul unei valori primare a umanului. Mai ales pentru condițiile dezvoltării noastre sociale actuale, ea trebuie reliefată și ca o trăsătură a personalității omului. Afirmația poate fi acceptată în multiple sensuri, dintre care vom sublinia cîteva. Mai întîi, ne gîndim la faptul că și omenia, la fel ca și oricare altă valoare morală, presupune grade de comparație, fiecare din însușirile ei poate fi realizată bine, mai puțin bine, mai bine, cel mai bine etc. Or, cînd situația morală necesită și face posibil acest lucru, omenia trebuie să fie realizarea celui mai bun lucru. Prin însuși

Ioan GRIGORAȘ

(continuare în pag. 4—5)

Un roman anchetă

Liviu LEONTE

Pentru cine a parcurs romanele lui Corneliu Ștefanache, lectura ultimului volum, **Miezul și coaja**, prilejuiește întîlnirea cu o lume familiară, cu calitățile recunoscute ale scriitorului. Corneliu Ștefanache este un prozator care abordează totdeauna frontal o problematică etică, nu numai generalumană, dar și legată de o istorie apropiată, contemporană, unde caută să găsească explicații și să descopere sensuri. Această literatură, de o stringentă actualitate este îndreptată, de obicei, asupra unor situații-limită, urmărite cu un maximum de tensiune, surprinzînd reacții violente, uneori fizice și fiziologice ale eroilor, coincizînd adeseori cu simpatiile și antipatiile prozatorului. Însușirile care revin și conturează personalitatea scriitorului sînt, bineînțeles, particular și diversificat recomandate de fiecare roman în parte și un grafic critic ne poate releva trecerea de la optica mai simplificată, în alb-negru, din **Zeii obosiți**, la viziunea complexă, extrem de nuanțată din **Așteptarea aproapelui**, romanul cel mai reprezentativ al lui Corneliu Ștefanache.

Miezul și coaja (fericit titlu !) oferindu-ne recunoașterea timbrului specific al prozatorului, ne oferă și o surpriză, folosirea unor tehnici care țin de romanul polițist, cu elementele sale de suspens și neprevăzut. Surpriza este dublă întrucît o bună parte din roman nu ne lasă să întrevedem această turnură polițistă pe care o va căpăta, dinamizîndu-l și făcîndu-l să devină de-a dreptul pasionant. Impresia de început este de roman al unui anumit mediu, îndreptat cu predilecție spre viața familială. Personajele, ele însele sînt grupate pe cupluri și se definesc în funcție de relațiile de familie : Margareta și Petru Gherasim, Flavia și Pustianu, Mircea Varga și Iulia, mama lui Mircea Varga judecată din unghiul atitudinii față de primul soț, tatăl procurorului și apoi față de cel de-al doilea, uzurpatorul. Pînă și singuraticul scriitor Varlam, raisonneur-ul romanului, care a parcurs un brutal proces de maturizare, în urma măsurilor represive inițiate, într-o anume perioadă, de tatăl unei colege, se definește tot din perspectiva relațiilor cu femeia iubită, Flavia Pustianu. Cuplul cel mai complex de pe acum se anunță a fi cel reprezentat de procurorul Varga și Iulia, surprins de scriitor, cu o bună știință de descifrare a reacțiilor, în perioada de absență și oboseală, după flacăra primei pasiuni. Sau, cu cuvintele scriitorului, atunci cînd devin „un bărbat firesc și o femeie firească". Asupra lui Varga apasă însă un trecut întunecat, legat de relațiile de familie și influențîndu-le pe cele actuale. Tatăl său a suferit și el cu ani în urmă și a fost reabilitat postum. În afara întrebărilor care-l persecută despre cele întîmplate (însăși alegerea profesiunii poate fi interpretată în legătură cu ele) procurorul nutrește o mărturisită aversiune față de mama sa care, în momentele grele, și-a părăsit soțul, contractînd o căsătorie profitabilă, cu un individ bine situat, dar de o șocantă — pentru Varga — vulgaritate. Vulgaritatea este ținta atacurilor scriitorului, fie că e vorba de studenta care-i face avansuri lui Varga, sau de Pustianu, soțul Flaviei. Față de acesta, dosarul pe care-l pregătește prozatorul, înainte ca el să intre în atenția lui Varga, reține și incorectitudinea, brutalitatea, tendințele dominatorii, de stăpîn absolut al propriei soții. Numai că procedeul e prea deschis pamfletar ca să mai și convingă, declarațiile de aversiune sau reacțiile preponderent fiziologice nu suplinesc o caracterologie care trebuie să reiasă din obiectivitate și liniște epică. „O căsătorie ca a ta, Flavia — spune Varlam — implică de la sine minciuna și relațiile monstruoase, crude, dar poate tocmai asta dorești, îți închipui că ai să reușești să întorci lui Pustianu umilința, să-l prefaci într-un ins umil și imbecil, un cățeluș atîrnat de cureaua ta". La rîndul său, Flavia are „un spasm de repulsie" cînd Pustianu, „scund, îndesat, cu mîini mari și păroase", îi pune mîna pe umăr, iar procurorul Varga are impresia că zîmbetul tatălui vitreg „aducea cu un scuipat". Superioare mi s-au părut, de aceea, scenele în care scriitorul privește cu detașare și folosește arma distantă a ironiei, atunci cînd apare în prim plan familia Gherasim cu manevrele tactice ale Margaretei, pregătind poziții cît mai solide pentru ascensiunea soțului.

Odată cu moartea misterioasă a Flaviei, romanul se precipită, cîștigă în dramatism, eroii sînt obligați la reacții esențiale dezvăluindu-și adevărata față. Formula polițistă, după cîte știu, pentru prima dată folosită de Corneliu Ștefanache, își descopere surprinzătoare valențe. Protagonistul devine acum Mircea Varga care, suspectîndu-l pe Pustianu, are ocazia de a plăti intregii familii a acestuia polița pentru nedreptatea suferită de tatăl său. Ancheta însă se împotmolește de la început, nici cealaltă, condusă de un ofițer, vizînd un arierat, nu ajunge la mai bune rezultate. Moartea Flaviei plutește în ambiguitate, supozițiile pot continua. Varga îl urmărește pe Pustianu, ale cărui nereguli la conducerea întreprinderii sînt tot acum aflate, dar nu-i poate dovedi vinovăția. Există însă o altă anchetă, de fapt „miezul" romanului. Ea are în vedere pe bătrînul Pustianu, vinovat, în conștiința procurorului de distrugerea și moartea tatălui său. Ancheta progresează în această zonă a trecutului și a răspunderilor, dar, în locul certitudinilor anterioare, Varga intră și aici în teritoriul nesigur al ambiguității unde convingerile sale se clatină. Pavel Pustianu, bătrînul, avea, atunci cînd tatăl lui Varga, prieten și tovarăș din anii ilegalității, fusese lovit, o funcție de mare răspundere, dar posibilitățile sale de intervenție erau, dacă nu chiar nule, limitate și el își recunoaște deschis neputința sau, poate, lașitatea de atunci. Mai mult, din confruntările cu Pavel Pustianu, însăși trădarea, sau ceea ce Varga numea trădarea mamei sale, divorțul și recăsătorirea, apare ca un act necesar pentru supraviețuire, pentru ca însuși Varga să-și urmeze un drum în viață. Eșec sau descoperire a unui plus de adevăr din complicatele meandre ale vieții, ancheta lui Varga, sfîrșește într-un impas, datorită dialogului cu Pavel Pustianu care rămîne unul din personajele viguroase ale cărții. Gîndurile procurorului recunosc limitele și neputința finalizării anchetei. „Pe urmă, privind în tavan, se întrebă iar dacă nu cumva Iulia avusese dreptate și tot zbuciumul său era inutil ? Cui folosea să mai dezgroape morții ? Își imagina el că Pavel Pustianu ar mai putea plăti moartea lui taică-său sau contribuția lui, prin lașitate, la această faptă ? Recunoscu apoi că bătrînul avea argumentele lui grele, de nedizlocat, ca niște stînci înfipte definitiv în pămînt sau în alte stînci... Și nici nu mai era sigur că fiul său își ucisese soția". Ancheta nu propune o concluzie cu privire la obiectul ei și bine face. Singura idee de reținut este una de ordin general, poate un ecou din **Intrusul**, anume obsesia lui Varlam de a trăi viața, nu de a fi trăit de ea. Un roman-anchetă, mai ales un roman de factură polițistă se încheie obligatoriu cu o certitudine. **Miezul și coaja** se termină sub semnul relativismului, un relativism care invită la meditație asupra sensurilor romanului.

„Un nou Eminescu apăru..."

Memoria noastră păstrează imagini-sinteză despre viața și opera lui Mihai Eminescu, și pe care timpul nu le-a anulat. Vorbind despre aceste imagini, vorbim, de fapt, despre viziunile critice eminesciene ale lui N. Iorga, G. Călinescu, Tudor Vianu, I. Negoițescu ș.a. Critica despre Eminescu începe să fie un adevărat act de redescoperire și de restituire. Nu se mai analizează un poet, ci o literatură ; nu se mai ia în considerație un scriitor, ci o conștiință. Eminescu a devenit semnul fundamental a ceea ce numim viața deschisă, de excepție, a unei literaturi naționale, noblețea ei neegalată. El este, și va fi întotdeauna, tema capitală și eternă a criticii, examenul hotărîtor pentru a recunoaște evoluția și maturitatea estetică a literaturii române contemporane. Mirajul Eminescu crește pe măsură ce opera își dezvăluie identitatea, acele structuri lirice care încă nu au fost suficient de bine puse în evidență.

Constantin Noica descoperă în cele 44 de caiete aflate la Biblioteca Academiei Române un nou Eminescu : „Dar nu e vorba de operele lui Eminescu, de cultura lui, de proiectele lui, de variantele lui, de comorile plutonice reținute sau sistemele de filosofie posibile — **e vorba de tot** ; de spectacolul acesta extraordinar pe care ți-l dă o conștiință de cultură deschisă către tot". **(Eminescu sau gînduri despre omul deplin al culturii românești, Ed. Eminescu,** București, 1975, 170 p.). E un Eminescu torturat de ideea asimilării unei culturi totale („Omul acesta a trăit cu suferința de-a nu ști tot"). Studiate cu o neascunsă patimă, manuscrisele eminesciene sînt pentru Constantin Noica adevărate revelații. Autorul pune în valoare cu înțelepciune și eficiență importanța acestor caiete cu valoare de unicat. Constantin Noica demitizează, dar mai ales interpretează cu o mare intuiție, cu o mare dragoste pentru adevăr, ideile pe care este ridicată catedrala eminesciană din manuscrise. Arta lecturii filosofului român este aceea a unei sensibilități — am spune — excesive, însoțită de o mare luciditate. Pentru Constantin Noica un manuscris eminescian nu este o temă de savantă analiză, ci o ceremonie cu caracter de inițiere. Este o lectură care te învață în sensul cel mai bun al cuvîntului cum să te apropii de Eminescu. Filosoful creează — demitizînd — mitul unui nou Eminescu întors cu fața spre noi cei de astăzi, de o tulburătoare autenticitate. Un vers rătăcit într-un cîmp de formule matematice („Ca o spaimă împietrită, ca un vis încremenit...") cunoaște o extraordinară descifrare de sensuri, o adevărată explorare filosofică și filologică. Lecturile lui Constantin Noica se transformă în veritabile expediții filologice. Există în aceste **expediții** în urmărirea aventurii cuvîntului și versului care iluminează cerul poeziei eminesciene o voluptate a explicației, un strigăt de bucurie abia reținut de a fi descoperit înaintea tuturor oglinda netulburată a unui simbol fundamental, fulgerul întrerupt al unui vers celebru, înălțimea tragică a unui gînd, neliniștea unei tristeți, întrebările chinuitoare ale unei conștiințe. Constantin Noica pune în aceste inițieri în lumea culturii eminesciene mult suflet, o mare afecțiune, dar care nu duce la apologie. Discursul critic e un autentic poem îmbrățișat de aripile unui autentic patetism : „Un om a trecut prin lume, a lăsat un mesaj poetic fără pereche în limba țării sale, a înnebunit, s-a stins din viață și a fost îngropat sub un tei. Era destul pentru o legendă. Dar în urma sa au rămas notele sale de călătorie în împărăția spiritului. Să le lași legende și pe ele ?".

Manuscrisele eminesciene ne dau posibilitatea să ne facem abia acum o părere mai temeinică despre cultura poetului : „. . . pe baza celor 8.000 de file din caietele, păstrate în manuscris, la Academia Română — (. . .) prin Eminescu i-a fost dată poporului român **o conștiință de cultură,** de la început, adică din anii formării, și pînă la capăt, adică pînă la speculația ultimă. Și vom adăuga la fel : poate nici unui popor nu i-a fost făcut un asemenea dar". Constantin Noica compară caietele eminesciene cu caietele lui Valéry și Leonardo. Termenii de comparație răspund valorii textelor eminesciene. **Cum apare din această confruntare Eminescu ?** „Ne aflăm în fața a trei naturi umane diferite, începînd chiar cu animalitatea lor. Despre animalitatea lui Valéry se poate spune limpede că e **cerebrală.** Cea a lui Eminescu e **deplin umană,** de la sănătate pînă la maladivitate și de la subiectivismul pasional pînă la obiectivitatea detașată. Animalitatea lui Leonardo este **eterică,** fiind în fondul ei și în manifestările ei quasi neutrală". Eminescu este în viziunea lui Constantin Noica un om complet : „Nu e vorba de un om complet în sensul de **împlinit,** ca Goethe ; în afara poeziei, nu este nici o desăvîrșire în el. Dar Eminescu este o conștiință de cultură completă, de la înțelegerea tragicului antic ca tragic al edificării la un capăt al culturii, pînă la organul, oricît de nedezvoltat la el, al **matematicilor,** pentru celălalt capăt al culturii. Să-l opui lui Goethe care, în ciuda plinității lui, era totuși lipsit de aceste două ultime deschideri, tragicul și matematismul ? Ar fi nepotrivit. Dar să spui că are, pentru lumea sa românească, **funcția pe care o deținea** Goethe pentru lumea germană și **prin ea pentru rest, nu** e o nesăbuință. Și în orice caz nu e **una să spui că în caietele** sale e vorba despre un om adevărat, pe cînd în caietele lui Valéry e vorba de o umbră".

Eseul lui Constantin Noica despre Eminescu, scris cu o extraordinară afectivitate, este o remarcabilă apariție editorială.

Zaharia SÂNGEORZAN

menţiuni critice

MIRCEA HORIA SIMIONESCU:

Răpirea lui Ganymede

De ce **Răpirea lui Ganymede** ? De ce a ales Mircea Horia Simionescu acest titlu pentru recenta sa carte (tipărită la Editura **Sport-Turism**) ? Răspunsul poate fi găsit în spațiul dintre semnificațiile a două fapte : legenda frumosului paharnic al zeilor olimpieni și pînza lui Rembrandt aflată la muzeul din Zwinger. Este vorba de metamorfoza realului în imaginar, trecînd prin nenumăratele vîrste ale memoriei. În acest sens, la pagina 8, iată ce mărturisește autorul însuși : „De bună seamă, recurgem prea rar la depozitul de imagini care ne încarcă. Cîte alte plăsmuiri zac necercetate în adîncul ființei noastre ! Cîte lucruri de prisos le întovărășesc, dar poate că mulțimea lor și lipsa lor de contur, o dată chemate la ordine prin experiențe similare, ne-ar putea dovedi rostul lor și ne-ar lămuri întrucîtva ce purtăm prin lume și cine sîntem. . .".

Dacă la prima vedere toate amănuntele „tehnice" ale cărții te pot îndemna să crezi că ai de a face cu un obișnuit jurnal de călătorie (editura înscrisă pe copertă, încercarea de structurare cronologică a materialului ș.a.), lectura atentă modifică de la o pagină la alta această impresie. Sau — ca să menținem cît de cît valabilitatea acestor elemente formale — se poate spune că **Răpirea lui Ganymede** reafirmă sensul superior al călătoriei, fixînd în spațiu și timp coordonatele unei personalități (v. citatul de mai sus). Pentru că astăzi, cînd există multiple posibilități de percepție obiectivă a peisajului (cultural și geografic), mai importante mi se par notațiile subiective pe care un spirit anume ajunge să ni le comunice. Avem astfel la îndemînă un instrument de multiplicare a orizontului, de convertire problematică a imaginii. De aceea cartea lui Mircea Horia Simionescu se înscrie în rîndul celor semnate de A. E. Baconsky și Octavian Paler, ca să-i amintesc numai pe aceștia dintre scriitorii contemporani care au încercat să ne reprezinte mapamondul prin lentile particulare.

Emil NICOLAE

MIHAI RĂȘICĂ: Primul cîntec

Există între cetățenii patriei o categorie ce au o caracteristică aparte : sînt mereu de veghe. Și starea de repaus a acestor oameni este, într-un fel, tot o stare de veghe. Ei sînt fiii țării în haine militare. Scutul păcii și liniștii noastre, dar nu numai atît. Militarii noștri sînt cot la cot și umăr la umăr cu frații și părinții lor în înălțarea edificiului grandios al României socialiste : „Lor, ostașilor, / viață în viața mea / le dedic primul / meu cîntec, / modest omagiu, / de la inimă / la inimă". Am citat dedicația autorului de pe volumul său de debut.

Militar și el, autorul volumului **Primul cîntec** împletește ingenios datele existenței oamenilor în cele două ipostaze : civili ori militari, comunitatea și unitatea lor spirituală. Eroii săi, tineri de la sate și orașe, poartă în inimi semnul bărbăției înaintașilor și nestrămutata hotărîre de a apăra cuceririle actuale înfăptuite de poporul român. Cele 17 proze incluse în acest volum, avînd fiecare un nucleu tematic, sînt, de fapt, componentele unui întreg structurat pe ideea împlinirii multilaterale a tinerilor cetățeni ai patriei în procesul complex al făuririi României noi, prin participare și totală dăruire acestei supreme cauze.

Mihai Rășică scrie o proză substanțial epică, fără alunecări în didacticism facil. Personajele sale evoluează pe coordonate și principii etice verificate în muncă și luptă seculară. Tradiția este preluată și înnobilată cu sensurile contemporaneității. A se vedea în acest sens povestirile : **Arginții, Saltul, Primul cîntec.** În activitatea lor din viața civilă, ori în perioada stagiului militar, eroii din prozele la care ne referim fac dovada unor trăsături de caracter bine consolidate. Dar autorul nu ne înfățișează doar o galerie de oameni perfecți. Acest șablon lipsește din fiecare povestire. Elocvente ne apar sub acest aspect **O scrisoare pentru tata, O barcă cu pămînt** și **Dincolo de orizont răsare soarele.** Oamenii, venind în armată din variate medii, poartă în personalitatea lor însemnele respective și notele unor psihologii specifice. Fără ostentație, rolul catalizator, al perioadei în care tînărul este chemat sub arme, este reliefat în dimensiunile și importanța lui în formarea cetățeanului capabil să înalțe și să apere ceea ce înalță. **Primul cîntec** și în același timp primul volum semnat de Mihai Rășică, ne apare sub aspectul valorii literare mai mult decît o promisiune, o certitudine.

George MIREA

AL. JEBELEANU: Peregrinări terestre

Alexandru Jebeleanu își relevă și în noul volum de versuri — **Peregrinări terestre** (Editura **Dacia**, 1975), nostalgia după „transparențe" imagistice și armonii de factură clasică, precum și un veritabil cult pentru forma fixă a sonetului și expresia lapidară, echilibrată.

Primul ciclu al cărții — **Argonauții** — înmănunchează arte poetice, sonete erotice, versuri de inspirație patriotică. Actul de creație este imaginat ca o fascinantă odisee spirituală printre constelațiile tainice ale cuvintelor : „Și noi vîslim, vîslim imaginar / Pe viscole lunare, pe nevroze. / În jurul nostru cuvinte transparente / Își priveghează noua axă".

Dincolo de tonul ei, uneori, declarativ, poezia de inspirație patriotică izbutește să convingă prin sinceritatea și franchețea ipostazelor confesive ale eroului liric : „De mă nășteam pe undeva, prin sud, / Sub clopotul pădurilor virgine, / Pe unde pași de zei se mai aud, / Eu, țară, tot veneam pînă la tine. . .".

Pe drumuri de munte, cel de al doilea ciclu al volumului, are semnificația unui jurnal liric al „peregrinărilor" poetului prin nordul Moldovei. Fără a evita cu totul senzația de versificație pe teme date și o anume uscăciune conceptuală a stihurilor, Alexandru Jebeleanu reușește stampe naturiste notabile, precum și interpretări lirice inedite, investite cu tulburătoare semnificații, ca în drama omenescă de o elevată vibrație, sublimată în sonetul **Maria de Mangop.**

De rerum natura se constituie într-un imn dedicat plaiurilor natale, căruia îi conferă densitate și vibrație accentele meditative de persistente reverberații nostalgice : „Grîu și greieri însămînțați. Prin țarinile satului / Caut urmele umbrelor alungite în bătaia anilor. / Mă rețin zăvoarele mitice ? Mă reține pămîntul / Să-i mai ascult glasul de Miorița bănățeană ?".

Victor RUSU

Interviu cu tovarăşul

ŞTEFAN BOBOŞ

membru al C. C. al P. C. R., prim secretar al Comitetului judeţean Neamţ al P. C. R.

— Ne aflăm în ultimul an al cincinalului. Vă rugăm să ne spuneţi ce rezultate au obţinut oamenii muncii din judeţul Neamţ, sub conducerea organizaţiilor de partid, în îndeplinirea marilor sarcini ale acestui cincinal ?

— Aş vrea, mai întîi, să remarc bunul obicei al „Cronicii" ieşene de a solicita, din cînd în cînd, interviuri unor primi secretari de judeţe. Este un lucru bun, pe care îl apreciem şi dorim să-l întîlnim mai des în coloanele acestei reviste de prestigiu, publicaţie pe care noi, cei de la Neamţ, o citim cu multă plăcere. Mai ales cînd vorbeşte şi despre oamenii şi locurile judeţului nostru. Sigur, aş putea face multe aprecieri la adresa „Cronicii"; spaţiul restrîns al revistei mă obligă însă să trec la răspunsul solicitat de dumneavoastră. Mă întrebaţi despre stadiul îndeplinirii actualului cincinal. In cîteva cuvinte vă pot spune că rezultatele obţinute pînă acum sînt bune, că organizaţiile de partid, colectivele noastre de muncă sînt angajate cu toate forţele în această mare întrecere care a cuprins întreaga ţară, că pentru a ne ţine de cuvîntul dat am făcut şi facem eforturi serioase şi că acest cincinal va fi încheiat înainte de termen şi în judeţul nostru. Un mare număr de unităţi economice au realizat deja întregul cincinal. Dacă aţi veni la noi, aţi vedea şi v-aţi putea convinge „pe viu" că peste tot se munceşte cu multă dăruire şi pasiune — şi în industrie, şi în agricultură, şi pe şantiere — pentru a da viaţă hotărîrilor Congresului al XI-lea. Aşa se explică faptul că, numai în primele patru luni din acest an, planul pe judeţ a fost depăşit cu peste 70 milioane lei, aşa încît nu există nici o îndoială că şi judeţul nostru finalizează mai devreme acest cincinal şi că vom intra bine pregătiţi, de la o bază temeinică, în următoarea etapă, cea a anilor '76—'80.

— În anii socialismului, şi cu deosebire în ultimul cincinal, în economia judeţului s-a dezvoltat un larg evantai de ramuri ce accentuează caracterul ei preponderent industrial. Care sînt consecinţele acestei dezvoltări pe plan social, în structura populaţiei, în nivelul de trai material şi spiritual al oamenilor muncii ?

— Consecinţele în plan social ale acestor profunde transformări economice, realităţi întîlnite de altfel şi în celelalte judeţe ale Moldovei, ale ţării întregi, sînt dintre cele mai largi, mai profunde şi, sigur, greu de redat în cîteva rînduri. Creşterea ponderii industriei şi a altor ramuri neagricole în ansamblul economiei judeţului a adus după sine importante schimbări în structura populaţiei ocupate, concretizate în sporirea celei urbane şi scăderea celei rurale. La sfîrşitul acestui an, spre exemplu, ponderea populaţiei ocupate în industrie va ajunge la 50 la sută din totalul angajaţilor, ceea ce înseamnă creşterea rîndurilor clasei muncitoare, purtătoare a spiritului revoluţionar, a progresului în general, sporirea productivităţii muncii sociale, a contribuţiei noastre la venitul naţional. Industrializarea, dezvoltarea economiei judeţului au făcut posibilă creşterea nivelului de viaţă al oamenilor muncii; crearea numai în primii ani ai acestui cincinal a peste 25.000 noi locuri de muncă, deci tot atîţia oameni care beneficiază de remunerare din fondurile statului; sporirea cu 25 la sută a veniturilor din retribuţie; creşterea volumului de mărfuri vîndute şi a prestărilor de servicii către populaţie; dezvoltarea şi modernizarea oraşelor, construirea de către stat în acest cincinal a peste 10.400 noi apartamente, edificarea de noi şcoli şi grădiniţe, unităţi spitaliceşti; modernizarea căilor de transport; trecerea hotărîtă la sistematizarea satelor. Pe scurt — civilizaţie în continuă ascensiune. Işi găseşte, aşadar, şi în judeţul nostru confirmare deplină adevărul potrivit căruia tot ce se înfăptuieşte în ţara aceasta, eforturile susţinute pentru dezvoltarea economică a fiecărui judeţ vizează omul — valoarea cea mai de preţ a societăţii noastre, înflorirea multilaterală a vieţii, a personalităţii sale.

— Care sînt perspectivele dezvoltării judeţului Neamţ în lumina hotărîrilor Congresului al XI-lea al P.C.R. ?

— Privit în perspectiva deschisă de Congresul al XI-lea al partidului, judeţul Neamţ al anilor '80 ni se înfăţişează ca un judeţ cu o industrie modernă, de înaltă productivitate, a cărei producţie va depăşi valoarea de 23 miliarde lei, devansînd deci cu 10 ani obiectivul stabilit pentru 1990 ; cu o agricultură în plin proces de dezvoltare intensivă şi multilaterală, capabilă să dea recolte mari de cereale, plante tehnice şi furajere, precum şi sporite cantităţi de carne şi lapte : un judeţ în care învăţămîntul şi cultura vor fi atins noi trepte de dezvoltare, în care va fi încheiată generalizarea învăţămîntului liceal si preşcolar, în care cercetarea stiinţifică va aduce o contribuţie tot mai mare la introducerea largă a noilor cuceriri tehnico-stiinţifice, în care viaţa cultural-artistică va pulsa mai intens, mai bogat şi mai sănătos, în care oamenii vor fi mai bine instruiţi, vor produce mai multe bunuri materiale şi spirituale, vor participa mai activ la viaţa economico-socială şi culturală a ţării, se vor bucura de un trai şi mai bun si-si vor organiza viaţa mai temeinic în consens cu etica si echitatea socialistă. Desigur, imaginea de mîine a judeţului nostru, care se va înscrie în coordonatele clar stabilite de Congresul al XI-lea al partidului pentru întreaga ţară, nu se va înfăptui de la sine. Pentru aceasta este şi va fi nevoie de muncă intensă, de eforturi neîntrerupte din partea organizaţiilor de partid, a tuturor celor ce trăim în judeţul Neamţ.

— Care credeţi că este tonul propriu al judeţului Neamţ în concertul judeţelor ţării ? Are el un specific anume, care-l particularizează ?

— Intr-un fel sau altul fiecare judeţ are un specific al său. Ceea ce conferă personalitate judeţului Neamţ este, cred, înainte de toate, profilul său economic, în cadrul căruia o pondere însemnată o deţin cetăţile chimiei de la Săvineşti şi Roznov, cu extindere în anii viitori şi la Roman, modernele unităţi constructoare de maşini de la Roman şi Piatra Neamţ, producătoare de strunguri carusel, maşini agricole şi pentru prelucrarea lemnului, vatra mereu fierbinte a metalurgiei romaşcane producătoare a unei largi game de ţevi din oţel, între care şi ţevile speciale; ca şi salba de hidrocentrale de pe Bistriţa — şcoală a hidroenergeticii româneşti ; numeroasele unităţi de prelucrare şi industrializare a lemnului etc. La toate aceste frumuseţi, ctitorite de braţele şi minţile înaripate ale constructorilor socialismului, se adaugă, întregind personalitatea acestui ţinut de la poalele Ceahlăului, binecunoscutele-i zone turistice şi folclorice, bogata zestre de monumente istorice şi de artă între care : aşezarea dacică de la Bîtca Doamnei, Cetatea Neamţ, vechea curte domnească de la poalele Cozlei, mănăstirile Bistriţa, Neamţ, Agapia, Văratec şi altele — păstrătoare ale unui străvechi şi bogat tezaur de cultură românească, casele memoriale ale lui Creangă, Hogaş şi Sadoveanu, muzeele de la Piatra Neamţ, Roman, Bicaz şi Tîrgu Neamţ, precum şi valoroasele creaţii artistice ale prezentului, bogata viaţă culturală a zilelor noastre.

— În toată ţara sînt cunoscute acţiunile cultural-educative deosebit de interesante care au loc la Piatra Neamţ, unele din ele devenind deja tradiţionale. Ce eficienţă au acestea în contextul general al ridicării continue a conştiinţei socialiste a oamenilor muncii ?

— Acordăm multă atenţie păstrării şi valorificării tradiţiilor artistice ale acestui ţinut, frumuseţilor portului, jocului şi cîntului din această parte a ţării, precum şi creării de noi valori spirituale inspirate din realităţile construcţiei socialismului. Sîntem angajaţi, ca şi celelalte judeţe, într-un vast şi profund proces de formare şi dezvoltare a conştiinţei socialiste a oamenilor muncii. Acestui scop nobil, izvorît din documentele partidului, îi slujesc şi manifestările tradiţionale ca Sărbătoarea muntelui Ceahlău, Sărbătoarea Războienilor şi parăzile portului, dansului şi datinilor, ca şi întîlnirile fiilor satului, concursurile cultural-artistice, sau manifestări ca Festivalul spectacolelor de teatru pentru tineret şi copii, Festivalul de artă plastică „Lascăr Vorel", stagiunile muzicale şi „Vacanţele muzicale la Piatra Neamţ" (organizate printr-o fructuoasă colaborare cu instituţiile muzicale ieşene) şi alte multe acţiuni devenite şi ele tradiţionale. Eficienţa acestora ? Este complexă şi profundă, cu implicaţii largi în viaţa şi munca oamenilor, cu adînci rezonanţe în faptele şi conştiinţa lor. Frecventînd în număr tot mai mare sălile de expoziţii, de teatru şi concerte, manifestările cultural-artistice ce se organizează în oraşele şi satele judeţului, oamenii devin mai frumoşi şi mai buni, mai umani. Personalitatea lor se dezvoltă, capătă noi valori, concretizate în fapte de muncă şi de viaţă, într-o mai intensă şi mai creatoare participare la înfăptuirea programului partidului. Contribuim şi pe această cale la formarea omului nou de azi şi de mîine, prefigurat cu atîta înţelepciune şi măiestrie în documentele istorice ale Congresului al XI-lea al partidului.

Consemnat de
Stelian OBREJA

expoziţii

CĂLIN ALUPI

Legat afectiv de Iaşi, unde a învăţat (cu Şt. Dimitrescu) şi a călăuzit, la rîndu-i, pe alţii, a lucrat şi a expus multă vreme, Călin Alupi, devenit de la un timp bucureştean, a deschis aici o amplă expoziţie de pictură şi desen, în care se dovedeşte un cîntăreţ inspirat al frumuseţilor perene ale peisajului românesc. Cu discreţie şi rafinament cromatic, trăsături ce-i definesc personalitatea, pictorul acesta sensibil, cu respect pentru tradiţiile naţionale, practică o artă onestă, a cărei dominantă ni se pare fidelitatea faţă de realitatea contemplată cu un sentiment de încîntare. Mărturisindu-şi lapidar crezul artistic, Călin Alupi declară cu modestie în motto-ul catalogului : „încerc să redau cu sinceritate lumii ceea ce îi datorez — gama emoţiilor trăite în faţa formelor şi culorilor ei, niciodată prea sărace pentru a trebui să le inventez".

Căutînd un echilibru între analiză şi sinteză, urmărind claritatea imaginii, pe care, atunci cînd e vorba de peisaj (gen cultivat cu predilecţie), o poetizează cu un lirism reţinut, învăluitor, iar alteori cu sobrietate, sau cu o anume candoare specifică şcolii ieşene de pictură, din care descinde, Călin Alupi îşi selectează cu dragoste motivele, oprindu-se mai ales la vechile aşezări moldoveneşti, adesea pitoreşti, într-un fel de reîntoarcere la uliţa copilăriei, niciodată uitată. Întîlnim în tablourile sale un univers prietenos, rămas undeva în tainiţele sufletului. Simţim aici o puternică legătură între motivul evocat şi artist, care se include în tablou cu o duioasă nostalgie, transfigurînd realitatea de la care pleacă, adăugîndu-i o încărcătură emoţională.

Florile sale, în care culoarea ne apare înnobilată, au un fel de gravitate solemnă, ca şi portretele construite în linii ferme, energice, cu vădite calităţi de desenator şi cu o remarcabilă rigoare profesională. Sînt mai cu seamă portrete psihologice, de fină observaţie, în care reţine esenţialul dintr-o fizionomie, urmărind nu numai asemănarea fizică, ci şi definirea unui caracter, spiritualitatea personajului.

Unitară ca preocupări tematice şi mod de tratare, înscriindu-se pe linia tradiţională a picturii româneşti, expoziţia lui Călin Alupi ne dezvăluie un peisagist şi un portretist înzestrat, care a fost apreciat, nu de mult, şi pe alte meleaguri.

Marin MIHALACHE

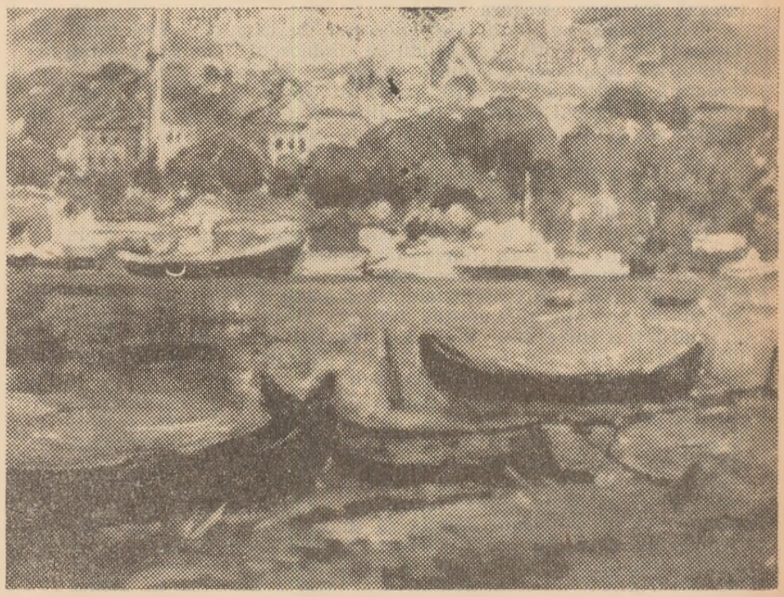

„Tulcea"

ARTIŞTI PLASTICI AMATORI

Cele peste 100 de lucrări (pictură, grafică, sculptură, arte aplicate, Sala Victoria, Iaşi) se constituie de fapt ca o cronică vie a evoluţiei mişcării respective din ultimii ani, simezele deschizîndu-se cu lucrări ale pionierilor în pictura de amatori Petre Paul Dimitriu (remarcabilă compoziţia **La prăşit**), Ion Galanton, peisagist de lirică omagiere a anotimpurilor (să-l cităm cu **Iarnă la Suceava**) şi Ion Năstase, cîntăreţul petuniilor şi al priveliştii grave (de la care reţinem **Toamnă tîrzie**). După ei urmează pedestrimea care duce greul luptei. Din contribuţia celor mulţi vom remarca **Peisaj industrial** de Mircea Şutcu, **Peisaj liric** de Mariana Teodorescu, compoziţia **Greviştii** de Aurelia Şoiuz, desenul cu aplomb al lui Petre Bicer (ca în **Şura**), **Iarna** lui Const. Blagu, **Garoafe** de Maria Pescaru, **Drum**, un peisaj promiţător de Maria Calinicenco, **Iaşii în lumină** de Vasile Ilucă, **Puterea focului**, compoziţia Elenei Păsăreanu, **Timpul**, grafica lui Vasile Asaftei, **Primăvară** — un suav peisaj de Ion Bălan, **Pe Valea Arieşului**, precum şi desenele în peniţă ale lui Ion Bălău, iar la încheierea coloanei un alt mănunchi de entuziaşti căliţi în multe încercări : Florica Morţun, cu acuarelă îndelung elaborată (**Doftana, Grevă**), Ion Chirilă cu o compoziţie interesantă **Obiceiuri de iarna în sat** şi mai ales Aurora Ristea, citabilă măcar prin două peisaje de viguroasă tuşă cromatică, „**Toamnă** şi **Sat**.

Se desprinde apoi un grup de „visători ai culorii", trădînd familiarizare cu tehnica de exprimare şi maniera proprie în interpretare : Aurel Balan, bine reprezentat prin compoziţiile **Pace** şi **Sărbătoare**, Aurel Vicol cu un matur **Peisaj de iarnă**, Victor Balan de la care cităm **Casa de la Ipoteşti** şi **Acoperişuri ieşene** şi — în fine — Mircea Dornescu cu portretul **Ana-Caryna** şi **Pădure de sonde**.

În acest fel urcăm spre limita de sus, deci spre tinerii absolvenţi de facultate, cunoscuţi dealtfel din alte expoziţii, ne referim la Eugen Mircea cu grafică şi pictură (din care reţinem **Biserica lui Bogdan**, **Horia, Cloşca şi Crişan** şi **Joc rotund**). Eugen Mircea are o pastă generoasă, comunicativ-picturală şi în general calităţi ce ne fac să regretăm că lucrează prea puţin, dealtfel ca şi Dan Hudescu, acest ascet al culorii, interiorizat fără a fi uscat (**Intrarea satului, Amintiri, Bucurie**), ca şi Camelia Mircea, prezentă doar prin compoziţia **Maternitate**, cu precisa decupare a volumelor.

Un loc aparte îl ocupă în expoziţie naiva Carp Tinca prin compoziţiile **Trecut şi prezent** şi **Seara pe deal**, în care linia traduce precis intenţia iar cromatica aminteşte culorile vegetale de scoarţe vechi. Foarte interesantă evoluţia lui Neculai Apopei din Topile — Paşcani care începînd prin a fi un naiv autentic (**Obiceiuri de iarnă, Alai de nuntă**) evoluează firesc spre o pictură robustă de şevalet, ca de pildă în **Flori**.

Faţă de impetuozitatea culorilor, sculptura abia îndrăzneşte să se rostească, ceva mai concludent prin Teodor Cogălniceanu (**Vrîncioaia** — portret cioplit cuminte) mai interesant în **Cetate dacică**, îmbinare de istorie şi tradiţie a mobilierului casnic. Dealtfel nu întîmplător amatorii recurg la virtuţile lemnului şi nu întîmplător se declară ucenici ai naturii. Atît Ion Maftei cît şi Petre Silion vin în completarea jocului etern al celor neînsufleţite, atribuindu-le intenţii aflate aprioric în imaginaţia lor. Ion Maftei o face cu aplomb, convingător, descifrînd în cioate o lume de basm (**Hora fetelor. Rodul pămîntului, Ştima lacului**) pe cînd Silion e încă timid (**Şarpe în atac, Păsări**). Şters Ilie State cu relieful **Mircea cel Bătrîn**, ca şi Gh. Ceucă cu aplicaţii în pai tributare ilustraţiei uzate. Evoluează spre o creaţie proprie Aglaia Liseniuc, exprimîndu-se prin firul de gobelin şi Mircea Angheluţă prin foiţa intarsiei în lemn. Remarcăm **Flori** de Aglaia Liseniuc şi de asemenea măiestria la care a ajuns Mircea Angheluţă depăşind artizanatul şi urcînd spre o formă compoziţională proprie ce pune în valoare particularităţile tehnicii respective.

Aurel LEON

POŞTA LITERARĂ

Corneliu Ireş — Sub aparenţa dezinvolturii, versul este „sprinţar şi inşelător", scufundat în truismele poeziei filosofarde. Invocările şi evocările istorico-folclorice nu ies din sfera locului comun, cultivat de altminteri şi de condeie mai încercate. Faptul că daţi mereu citate, că porniţi de la un vers sau de la o idee din bunii noştri poeţi poate fi lăudabil, dar trădează şi o lipsă de autonomie creatoare.

Dan Răduleanu — Ca mai sus, minus accesul la poezia contemporană, pe care se pare că o ignoraţi. Ceva mai bine în **Rugă I**.

Ioan Anichiţei — Ceea ce ne-aţi trimis pare a fi schiţa unei schiţe. Şi nici atît, chiar.

Dan Pavel — La dv. poezia este pretext pentru un joc al rimelor, în care uneori obţineţi unele performanţe. Dar alăturate doar în acest scop, cuvintele nu propun nici o semnificaţie nouă, nu ating acel nivel de joc gratuit şi superior. Este vorba, deci, de a insufla un sens, de a găsi o justificare acestor versuri.

Traian Paloman — Vă dau din nou cuvîntul (în continuarea dialogului început într-un număr precedent, despre situaţia cenaclurilor din Petroşani): „Cu toată părerea de rău sînt nevoit să aduc unele precizări referitoare la cenaclul pietroşenean (mi-a făcut impresia că afirmaţia mea a fost pusă sub semnul întrebării). A existat un cenaclu literar pe lîngă Casa de cultură a oraşului, dar odată cu trecerea sub îndrumarea colegiului redacţiei ziarului local, cenaclul „Meşterul Manole" nu mai are activitate (şedinţe de lucru) de cel puţin un an încheiat. Se află însă în activitate un cerc literar în localitatea Petrila şi unul în localitatea Vulcan (au cîte un „sufletist" la conducere) — oraşe dispuse la aproape cele două extremităţi ale Văii Jiului. Participarea la şedinţele acestui cenaclu implică pe lîngă cheltuieli de transport şi o bună pierdere de timp..." Despre celelalte, într-un număr viitor.

Cristina Chiprian — E o „stare de spirit" favorabilă poeziei. Exprimarea lapidară, simţul metaforei sînt de bun augur pentru ceea ce va urma („Fugind cîinii sfîşiau somnul de sticlă / al lacului ; Simţeam porii aerului, reci, căutînd fîntîna : un nor îmi săruta palmele"). Rămîn de eliminat, odată cu adîncirea în vîrstă şi în lecturi, o serie de inadvertenţe, de copilării, de teribilisme.

Eugen Amăriuţei — Acel mult dorit salt nu s-a produs încă şi pentru că efortul vă este direcţionat mai ales spre **cum** se spune şi mai puţin spre **ce** se spune. Dar poate că în curînd veţi intra într-o zodie mai favorabilă atît lecturii cît şi poeziei. Din ultimul plic se detaşează **Saudades** (minus o anume fruste ţe a limbajului) şi **Mai ales** (minus formulări gen „îmi străpeziră gîndurile", „luna-şi face de cap". Să mai vedem.

N. G. Cărunţu — Sînteţi prea evident sub cerul blagian, îndeosebi în poemele despre grîu şi germinaţie. Dar această ucenicie sper să vă fie de folos.

Lucia Cotae-Coşiteanu, Elena Cazan, Vasilica Dumitrescu-Ion — Ceea ce ne-aţi trimis este totuşi prea puţin pentru a contura imaginea unui cenaclu. Poate veniţi cu... întăriri.

J. Sârcanca, Vasile Comoniţă, Const. Conduraru, Ion M. Lupu, Radu Ruscanu, Gali-Gabor, Alead Repin — Nimic deosebit.

Mihai Sultana Vicol — Prea puţin pentru a ne contura o părere. Reveniţi.

Nicolae TURTUREANU

CONFRUNTĂRI FILOSOFICE

Cugetarea filozofică contemporană se îmbogăţeşte substanţial prin apariţia lucrării „Doctrine şi curente în filosofia franceză contemporană" semnată de E. Stere la Editura Junimea. Am prezentat, cu alte ocazii, unele din contribuţiile pe care profesorul Ernest Stere le-a adus la dezvoltarea filosofiei în ţara noastră. Odată cu apariţia lucrării mai sus amintite, ni se oferă din nou prilejul de a releva noi aspecte şi trăsături ale gîndirii şi personalităţii autorului. Această lucrare îmbrăţişează o problematică deosebit de importantă şi complexă, de o mare actualitate, înscriindu-se pe linia valorificării critice, marxiste, a unora dintre cele mai răspîndite curente filosofice burgheze contemporane.

Sînt analizate într-un profund spirit critic, cu multă limpezime şi claritate logică, filosofia lui H. Bergson, concepţiile unor filosofi existenţialişti, J. P. Sartre, Albert Camus, Merleau-Ponty, Gabriel Marcel etc., a unor fenomenologi reprezentativi, unele concepţii structuraliste. Tabloul atît de variat al cugetării filosofice franceze contemporane este întregit prin cîteva capitole consacrate problematicii epistemologiei filosofiei valorilor şi filosofiei religioase.

Din cuprinsul lucrării se desprind cîteva idei directoare care-i asigură unitatea de scop şi conţinut. Astfel, problema atît de importantă a libertăţii este analizată cu multă atenţie, urmărindu-se reliefarea diverselor soluţii primite în filosofia bergsoniană, în existenţialism, fenomenologie, neotomism etc. Semnificaţiile axiologice ale filosofiei ca fapt de cultură, finalităţile ei etice — sînt idei fundamentale în jurul cărora gravitează întreaga exegeză.

Conceptele de bază ale filosofiei bergsoniene sînt analizate în spirit critic, insistîndu-se, îndeosebi, asupra duratei, a intuiţiei, mai precis asupra intuiţiei duratei. Totodată e cercetată problema libertăţii, reliefîndu-se unele aspecte pozitive ale concepţiei bergsoniene a libertăţii: rolul creator al spiritului, al conştiinţei, protestul ferm împotriva fatalismului, predestinării, mecanicismului rutinier de orice fel. În bună măsură omul îşi este propriul său creator. „Viitorul este înaintea noastră şi depinde de noi ca să fie altfel, mai bun, mai uman" (p. 49).

Un spaţiu amplu este consacrat analizei unora dintre cele mai răspîndite filosofii burgheze contemporane, existenţialismul şi fenomenologia. Cercetarea se desfăşoară, în acest caz, în două direcţii principale : reliefarea elementelor specifice şi de noutate ale acestor filosofii, precum şi dezvăluirea unor afinităţi între ele, pe de o parte, iar pe de alta, surprinderea elementelor lor comune în alte curente, cum ar fi pragmatismul, personalismul, neotomismul.

Tematica principală a existenţialismului şi a fenomenologiei existenţiale este degajată cu multă forţă de pătrundere în scrierile unor filosofi ca J. P. Sartre, A. Camus, Merleau-Ponty ş.a., analizele efectuate accentuînd asupra unor concepte ca responsabilitatea, alegerea, libertatea ca act de asumare eroică şi fermă a absurdului. În analiza structuralismului este desprinsă clar contradicţia sa internă, **de a fi o filosofie care nu se recunoaşte ca filosofie.** „Afişînd renunţarea la orice opţiune metafizică . . ., pentru a se afirma ca o metodologie pur descriptivă, structuralismul s-a înscris de fapt în orbita filosofică a fenomenologiei" (p. 173). În acest sens, structuralismul afişează pretenţii similare pozitivismului. Sînt schiţate, în aspectele lor esenţiale, tezele lui Lévy-Strauss despre antropologia structurală, ale lui M. Foucault despre limbaj, precizîndu-se caracteristicile structuralist-fenomenologice ale acestora.

Tabloul atît de variat al gîndirii franceze este întregit prin analiza preocupărilor de ordin epistemologic, filosofia ştiinţei, filosofia valorilor. Concepţiile unor filosofi şi oameni de ştiinţă cum sînt Meyerson, L. Brunschvicg, Bachelard, Canguilhem ş.a. reţin în mod deosebit atenţia autorului. Este vorba despre o puternică şi originală reacţie critică, raţionalistă, în bună măsură, împotriva unor curente ca pragmatismul, intuiţionismul, fenomenologia. Şi aici, ca şi în tot cuprinsul lucrării, apare ca un leit-motiv aceeaşi problemă a semnificaţiei şi finalităţii etice a filosofiei. „Gînditori consacraţi unor cercetări teoretice ca acele ce ţin de domeniul epistemologiei . . . au putut demonstra uneori, în termeni impresionanţi, ceea ce s-ar putea numi vocaţie etică a cercetărilor epistemologice" (p. 201). Analiza este orientată asupra unor probleme ridicate de dezvoltarea cunoaşterii ştiinţifice, cum ar fi determinismul şi libertatea, raporturile dintre filosofie şi ştiinţă, dintre ştiinţă şi conştiinţa creatoare. Neotomismul, un alt curent filosofic, pregnant ilustrat de gînditori de talia lui J. Maritain, Etienne Gilson, Roger Vernaux, Joseph de Tonguedec, Desiré Mercier, Teilhard de Chardin ş.a., completează peisajul gîndirii franceze contemporane. Neotomismul este prezentat ca o filosofie care încearcă să se adapteze noilor condiţii create de dezvoltarea ştiinţelor, de revoluţia ştiinţifică şi tehnică. Ca filosofie a absolutului (philosophia perenis), neotomismul se află într-o gravă dificultate, atunci cînd încearcă să asimileze într-un mod propriu noile achiziţii ale spiritului uman.

Lucrarea **Doctrine şi curente în filosofia franceză contemporană** este de o incontestabilă valoare şi autentică frumuseţe de stil ; ea instruieşte, educă, cultivă totodată. Din lectura ei transpare, la diverse nivele, unitatea de scop şi de conţinut. Căutarea unor afinităţi sub deosebiri aparente, a punctelor comune sub felurimea exprimărilor, ilustrează pregnant unitatea de concepţie a lucrării. Ea concentrează un vast efort de sinteză dar şi de analiză critică. Limpezimea clasică a stilului, măsura şi echilibrul fireşti, necăutate, ale expresiei, dovedesc acele admirabile însuşiri ale adevăratului om de ştiinţă, care îmbină în mod fericit virtuţile gîndirii abstracte cu cele ale imaginii poetice şi pe care le regăsim în personalitatea profesorului E. Stere.

Constantin MARIN

Visez la „ora de teatru"

Stagiunea 1974—1975 a avut pentru mine o caracteristică nouă, poate subiectivă. De astă dată, după 25 de ani de gazetărie teatrală, am privit stagiunea dinăuntru, implicat, ca director, cu alte emoţii, cu alte înţelegeri, cu mai multe circumstanţe (organizatorice — administrative) faţă de neîmpliniri şi fireşte privind hipertrofiat reuşitele.

Mi se pare, mai ales în ceea ce priveşte Capitala, că s-a izbutit un efort cantitativ de lansare a pieselor româneşti, de conferire a unor bune condiţii de realizare a dramaturgiei originale pe scenă. Dar, mai ales, important (şi pentru mine ca director) e afluxul publicului pentru sala de spectacole. De mulţi ani nu am întîlnit un public atît de constant numeros la teatru, reluînd vechiul refren : „N-aveţi un bilet în plus". Prezenţa celor trei noi săli ale Teatrului Naţional, nu a scăzut cota publicului la celelalte teatre, precum existau anumite temeri. Iată deci că sistemul de „vase comunicante" a funcţionat şi în cîmpul artei spectacolului. Poate ar fi mai interesant să mă refer la activitatea teatrului „Ion Creangă" ; am încercat aici să diversificăm activitatea sa de pînă acum, prelungind-o şi spre zona tînărului spectator, către setea sa de cunoaştere (Teatrul lumii '75) şi mai ales spre o superioară treaptă calitativă. Şi aceasta nu numai pentru că activitatea teatrului de copii nu ar aduce mari satisfacţii în ciuda unor tradiţionale prejudecăţi.

În domeniul teatrului pentru tineret şi copii, din păcate repertoriul nostru „permanent" e ca şi inexistent. Am avut a ne întîlni cu prea multe lucrări perisabile, care nu au rezistat timpului, cu improvizaţii şi artizanat. Un miracol : „Nota zero la purtare" se joacă de două decenii cu sala plină. Concluzia : setea de piese inspirate din viaţa de şcoală, din viaţa adolescenţilor, piese proaspete, directe, necontrafăcute.

*

Fără îndoială trăim sub semnul regizorului — şi nici spectacolul tinerii generaţii nu se poate sustrage acestui deziderat. Copiii nu mai acceptă vechiul — clişeul, nu mai amestecă oricum foile colorate ale feeriei. Dacă am aplaudat **Azilul de noapte** sau **Danton**, am făcut-o şi cu rîvna mărturisită de a ne mări aria spectacologică, de a sluji un teatru modern în sensul întîlnirii cu copilul modern. Şi cîte nu s-ar putea împlini la acest capitol — la spectacolul esenţializat şi lucid la acele atît de discutate „Jocuri dramatice" — de improvizaţie. De aceea promit că pe scena teatrului „Ion Creangă" copiii se vor întîlni cu marii regizori, dintre care unii poate au de învins doar teama de un aşa numit specific. Care, nu există decît pentru regizorii mediocri, pentru că, aşa cum a spus cineva : „Un spectacol pentru copii trebuie să fie la fel ca unul pentru oamenii mari, numai că ceva . . . mai bun !".

În repertoriul nostru vrem şi vom face totul pentru ca să pătrundă marile ecouri ale universalităţii ca spiritualitate : cu **Till Eulenspiegel, Cuore,** cu **Alice în ţara minunilor,** cu **Pinocchio** — alături de **Harap Alb** şi **Făt Frumos.**

Mesajul umanismului lor se cere transferat în hainele teatrului nostru pentru sufletul micului spectator de azi.

Nădăjduim să împletim cît mai strîns preocuparea şcolară a copiilor cu cea artistică ; visez de mulţi ani la „ora de teatru, în sensul atenţiei pe care cadrele didactice o dau artei scenice ca mijloc de înobilare a sufletelor. Copiii au început să vină la teatrul nostru ca la un prieten adevărat. Căutăm zeci de mijloace să-i apropiem — de la piese la expoziţii, întîlniri, concursuri etc., dar mai ales căutăm să fim pe plac, acestui public exigent.

Am de aceea în perspectiva toamnei sentimentul de răspundere al învăţătorului care-şi aşteaptă şcolarii.

Cu emoţie şi nerăbdare ! Şi, cu o mare bucurie !

Alecu POPOVICI
directorul Teatrului „Ion Cre[...]ngă"

anchet[...]

TEATRU: REPER[...]

1. Cum aţi putea aprecia succint stagiunea teatrală 1974—1975 ?
2. Ce părere aveţi despre stadiul dezvoltării dramaturgiei româneşti la nivelul anului 1975 ?
3. Care din lucrările dramatice româneşti din ultimii 25 de ani le socotiţi neîmbătrînite şi le-aţi recomanda — eventual — spre a fi incluse în repertoriul curent ?

Relaţia fundamentală : teatru—public

Ca să apreciez în ansamblu stagiunea 1974—75 ar fi trebuit să-i văd toate spectacolele. În realitate nu am văzut prea multe, lăsîndu-mă la hazardul invitaţiilor sau ale unei curiozităţi de moment. Ceea ce am constatat nu are decît valoare de sondaj. Acest sondaj îmi permite să afirm însă că, în esenţa lor, lucrurile nu s-au schimbat. Faptul că un fabricant a luat locul altuia sau că un regizor care, pînă mai ieri, masacra pe Machiavelli îl masacrează pe Shakespeare, nu schimbă substanţial

POLITICUL ÎN FOLCLOR

Politicul este atît de frecvent în creaţia populară încît se comportă ca o veritabilă categorie estetico-filozofică, din familia demnului, eroicului, monumentalului, pateticului, gravului, realului etc. O asemenea afirmaţie pare destul de greu de susţinut pe terenul creaţiei anonime, mai ales dacă nu precizăm şi perioada la care avem de gînd să ne stabilim. Pentru evitarea oricărui echivoc ar trebui să pornim de la o definiţie proprie ori consacrată. Dar folcloristica, teoria literară, estetica generală nu au avut preocupări precise în această direcţie, adică să înţeleagă politicul nu numai ca mesaj al operei, ci şi ca mod de configurare, pe planul imaginarului, a unui tip de activitate specifică.

Societatea umană, ne-o spune cel puţin etnologia, a funcţionat totdeauna ca un organism în care au existat diferite sisteme de relaţie şi de opoziţie, cum ar spune Lévi-Strauss, traducînd cu alte cuvinte ideea de aderenţă, de implicare în ordinea prezentului, a ceea ce numim astăzi esenţa politicului. De vreme ce realitatea este atît de veche, fie ea şi în forme rudimentare cum se prezintă adesea şi dispunem de un concept atît de cuprinzător, se cuvine să reabordăm fenomenele trecutului cu mai multă îndrăzneală şi din această perspectivă, mai ales că oricînd am putea fi suspectaţi de idei preconcepute.

Folclorul poate conduce la rezultate demne de reţinut din acest punct de vedere. Precizăm că în momentul în care încercăm să distingem o asemenea categorie etico-estetică avem în vedere o constantă a folclorului nostru, deci ne gîndim deopotrivă la creaţia mai veche, cît şi la cea nouă. Desigur, nu pot fi negate unele deosebiri de la o etapă la alta, dar realitatea există şi la mijloc este doar o chestiune de accent.

Politicul poate fi descoperit în folclor chiar şi acolo unde ne-am aştepta mai puţin, de pildă în mit. Afirmaţia pare hazardată dar demonstraţia nu imposibilă. Să reţinem ideea de dimensiune a prezentului ca mod definitoriu al politicului. Cum poate fi ea justificată în cazul gîndirii mitice ? Problema a fost deja tratată, dar din perspectiva antropologiei structurale (Lévi-Strauss) ori a structurilor arhetipale (Mircea Eliade). Nu avem decît să afirmăm împreună cu acești autori că miticul, ca formă fetişizată a gîndului uman, cum ar spune Marx, are valoare socială, cu alte cuvinte el este un plan ierarhizat al acestuia din urmă. Omul arhaic şi-a construit eroi mitici nu din intenţii evazioniste, ci tocmai pentru a accentua datele prezentului. Epicul este doar un mod poetic, artistul înţelegînd că fabulaţia are funcţie de a-l fixa, în mod paradoxal, tocmai în mijlocul realităţii. Desigur că aceasta este o cale indirectă de realizare a aderenţei la prezent, dar ni se pare totuşi simptomatic că

încă din a[...] ri[...] solidar[...] cu şi interese de [...]

Basmul, care ceptie mai no[...] niei stabileşte [...] mai credibilă [...] ca esenţă a p[...] că aluziile la [...] par mult mai [...] util să se ştie [...] tinge prin fan[...] cultivă pentr[...] ritului uman, [...] portant este c[...] tip de compozi[...] anume conflict[...] mizeze conştiin[...] înfăptuirea un[...] Astfel se justif[...] mai ca mesaj [...] dar şi ca dir[...] cului.

La drept v[...] exact în mome[...] tîlnesc concept[...] esteticului. Ba[...] rul care lupt[...] rea unor idea[...] socialului, [...] tetica general[...] vorbim de fa[...] ceptat la o an[...] angajează şi a[...]

AUREL BUTNARU

legămînt

Cu părinţii am jurat credinţă
Sfinţ în suflet ocrotind balada
Sărutînd şi ramul şi zăpada
Luminînd a patriei fiinţă.

Şi în viscoliri de suferinţă
A crescut în grele nopţi livada,
Dar găsit-am fulgerul şi spada
Şi-n arcaşi putere şi voinţă.

Noi pe veci ne-am logodit cu lutul,
Cu pădurea, iarba şi sărutul
Din dogoarea focului pe vatră

Şi-am ţinut în mîna dreaptă scutul
Şi-am durat pe temelii de piatră
Neamului, prezentul şi-nceputul !

cînd...

Cînd surîde noaptea şi fulgere aşteaptă, calmă,
Cînd puiul mai visează o rîndunică-n palmă,
Şi cînd în taina brazdei cad seminţe de ploi,
Cît de aproape şi fericit mă simt lîngă voi ! . . .

Cînd, în zori, luna face semn soarelui cu mîna
Şi lumina lui după orizont sărută stăpîna,
Cînd arborii-viori seve ascultă vuind
Şi pasul cerbilor să se adape venind,

Atunci, în părul fetelor sînt floare şi stea,
În ochii tuturor e şi albastrul din privirea mea,
Şi cuvîntu-i mai dulce, păstrat din străbuni,
Pentru a-l dărui, în hore, la semeni cununi.

S-a născut poetul în munţii de acasă
Şi-i credincios părinţilor, inima nu îl lasă . . .
Poate ca el sînt şi eu, lui să mă asameni,
Nu pot trăi decît printre oamenii oameni.

Omenia — trăsătu[...]

(urmare din pag. 1)

statutul ei de valoare morală, omenia îm[...] efortul spre mai bine, angajarea pentru lu[...] Din punct de vedere ontic, acesta este cî[...] libere şi responsabile, al afirmării conştien[...] laşi timp, demne a omului. În felul acesta conştiinţa luptei neobosite pentru calitate[...] a omului, conştiinţa evaluării şi valorizăr[...] creatoare, care condiţionează, prin interm[...] practic, împlinirea omului ca personalitat[...] lea rînd, omenia participă în chip esenţia[...] rea personalităţii multilateral dezvoltate, [...] şi condiţionîndu-se cu realizarea intelectu[...] nală, politică etc. a fiinţei umane. Fără e[...] concepe personalitatea omului socialis[...] Ir[...] vinţă, K. Marx afirma că „omul care mu[...] pentru sine poate ajunge un savant celeb[...] înţelept, un excelent poet, dar niciodată [...] vîrşit, un om cu adevărat mare" **(Reflexii [...] la alegerea profesiunii).** Menţionăm că şi omenia reprezintă măsura şi ghidul moral[...]

[REPERT]ORIU ŞI PUBLIC

4. Cum s-a afirmat relaţia text-regie în ultima [sta]giune ?

5. În ce chip s-ar putea asigura în mod optim [do]zajul naţional-universal în politica repertorială ?

6. Care ar fi mijloacele prin care teatrul ar putea pătrundă mai adînc în obişnuinţele publicului, de[ve]nind în adevăr o necesitate spirituală ?

[...]tele problemei. Dar nu am nici o grijă. S-au schimbat [sit]uaţiile în Occident. Avangarda 1968 nu se mai poartă. [În] ciuda unor sporadice şi penibile răbufniri — aşa încît [im]itatorii noştri urmează a prelua în curînd stilul aca[de]mic, stil pe cale de a fi reinventat **acolo.**

„Ultra moderniştii“ au izbutit să închidă în acelaşi [Oc]cident cîteva teatre — destule ! — dar n-au reuşit să [an]gajeze publicul. Ceea ce era, de altfel, esenţial. Lovi[tu]rile oblice din culise, campaniile de presă savant or[ch]estrate ca şi tărăboiul de pe stradă n-au păcălit pe [oa]meni.

Recent, Ervin Axer — celebrul regizor polonez de[cla]ra : „Ca pe timpul cînd aveam cinci ani, continui să [cr]ed cuvîntul drept temelie a teatrului vorbit“. Iar re[gi]zorii cei dintîi — mă refer la cei valabili — au început înşişi să constate că dirijismul absolut a reuşit deo[ca]mdată să usuce izvoarele teatrului.

[De]slipit de textul de calitate, la discreţia oricărei [im]provizaţii sau fantezii spectaculare, teatrul devine un [ac]t efemer şi inconsistent. Cît despre lucrările dramatice care le-aş socoti viabile şi le-aş recomanda pentru re[pe]rtoriu curent numele lor sînt pe toate buzele.

Nu s-ar putea spune că, deocamdată, avem multe [pi]ese care ar merita să fie montate pe scenele străine, [s]au tipărite în publicaţiile de specialitate de peste ho[ta]re. În ceea ce mă priveşte continui să cred în cîţiva [au]tori. Printre ei aşez în primul rînd pe Ion. D. Sîrbu. [Cr]ed că **Arca Bunei Speranţe, Simion cel Drept** şi **Le[ge]nda Pragului Albastru** ar cinsti orice scenă din Europa.

Este, cred, utilă o acţiune convergentă, de **amelio[ra]re** a teatrului şi de **rafinare** a spectatorului. N-aş vrea [să] fie rău înţeles cuvîntul „rafinare“. Pentru mine [un] spectator rafinat este acela care ştie să citească un [tex]t şi care nu se lasă păcălit de artificiile cutărui re[giz]or, artificii furate din turneele prin străinătate sau [im]aginate de el însuşi.

Cu alte cuvinte, pentru a fi respectaţi de teatralişti, [se] cuvine întîi să fim noi respectabili.

N. CARADINO

Fără evenimente strălucitoare

Despre stagiunea de curînd încheiată aş putea spune — succint — că a fost una de reformulare a sensurilor şi a sarcinilor ce-i revin teatrului „hic et nunc“. Fără evenimente strălucitoare, dar şi fără aceeaşi arvunire a zădărniciilor care-i bîntuia cu puţină vreme în urmă pe unii, cred că spectacolele jucate în Bucureşti şi în ţară poartă, în general, amprenta unei dorinţe de a căuta esenţialul din perspectiva epocii şi a momentului, fără pompierism şi fără neacoperite orgolii. Cu o tăcută modestie, parcă (trîmbiţată, — nici n-ar mai fi modestie) s-au făcut paşi decisivi spre o consolidare mai funcţională, mai realistă a raporturilor dintre spectacol şi spectatori.

Unul din momentele de vîrf al stagiunii îl constituie desigur, **Azilul de noapte** de la „Bulandra“, în sensul împlîntării viguroase în traiectoria personajelor a motivaţiilor care le dau relief uman cu adevărat, profilîndu-le pe un tablou social aspru, redat în esenţe. **Danton** de la Naţional constituie, desigur, un eveniment, însă unul căruia i-aş spune istorico-literar, legat de prima versiune scenică a acestei opere definitorii pentru aspiraţiile lui Camil Petrescu, nu însă şi pentru forţa sa de a preface istoria în parabolă filosofică. Lectura pe care i-a asigurat-o, cu curaj Horea Popescu, a şi implicat cerinţa punerii în pagină printr-un comentariu inteligent, dar neliterar şi neteatral. **Matca** lui Sorescu, **Pasărea Shakespeare** de D. R. Popescu, **Noaptea** de M. R. Iacoban, **Valiza cu fluturi** de Iosif Naghiu, **Dubla dispariţie a Marthei N...** de Ştefan Oprea — sînt caracteristice pentru tematica diversă, dar şi pentru tendinţa de a se aduna lăuntric a dramaturgiei autohtone în '75.

Alături de acestea, repertoriul curent ar mai putea cuprinde şi alte piese reuşite (eventual curăţate de zgura anilor de către autorii lor) din cele apărute în ultimul sfert de veac. Mă gîndesc la Horia Lovinescu (**Citadela sfărîmată, Moartea unui artist, Al patrulea anotimp**), la Paul Everac (**Simple coincidenţe, Patimi, Camera de alături**), la I. D. Sîrbu (**Arca bunei speranţe, A doua faţă a medaliei,** — dacă nu şi altele, care încă nu au fost reprezentate, sau **Şeful sectorului suflete** de Mirodan, **Duet** de Andi Andries etc.

Nu putem însă considera împlinit rolul contemporan al teatrului românesc fără acele spectacole de referinţă cu textele clasicismului teatral românesc şi universal, atît de necesare tineretului, în primul rînd. Cînd spunem spectacole de referinţă avem în vedere Caragiale sau Alecsandri, Davilla, Sorbul, Eftimiu, Camil Petrescu, Blaga, Ciprian, Sebastian şi — de ce nu ? Caton Theodorian, Ion Minulescu, Adrian Maniu, jucaţi pe numele, pe răspunderea şi după sensurile autorilor, ca şi în cazul lui Molière, Shakespeare, Ibsen, Pirandello sau Shaw.

Fără a oferi spectatorilor asemenea puncte de repere menite a repolariza preferinţele şi gustul în jurul mirificei arte a actorului, primordială în spectacol, nu vom putea pretinde ca teatrul să fie o necesitate spirituală. Tradiţia teatrală vie, concretizată în imagine memorabilă, se constituie în primul rînd prin expresia actoricească. Marii regizori, şefi de şcoală, sînt ideologii artei scenice şi mişcarea lor e amintită doar prin actorii care au impus-o în forme sensibile.

N. BARBU

[...]om[u]l s-a do[ved]ite principii [...] [p]rimă o con[...] axa diacro[nică ... d]ensiune mult [...]ului prezent, [...]ui, în sensul [...]atea concretă [a]parente. Este [ba]smul se dis[...]l pe care îl [...]lectarea spi[...]a fel de im[...] [c]adrul acestui [...] stabileşte un [...]inat să dina[...]nului, pentru [id]ealuri înalte. [Po]liticul nu nu[...]rei folclorice, [...]ne a esteti[...]

[...]d, ne aflăm [...]n care se în[...]ticului cu ale [...] înfăţişează e[...]tru înfăptui[...]a perspectiva [...]i încoace es[...] permite să [...]ă eticul, ac[...] temperatură, [...]lori. Cea mai apropiată dintre ele este esteticul la care se ajunge prin gradarea tensiunii. Cu alte cuvinte trecerea de la o calitate valorică la alta — etic-politic-estetic se face nu prin însumare, ceea ce conduce la ideea de cantitate, dar mai ales prin proces, adică prin transferarea valorilor complementare în calitate. Făt-frumos întruchipînd principiul binelui provoacă o întreagă dinamică socială. Esteticul este înţeles de la sine. Oare citim un basm pentru a descifra o lecţie de morală sau pentru a intra într-o împărăţie întreagă de imagini care dezvăluie un adevăr devenit etern şi anume afirmarea ideii de umanitate, principiu central al vieţii politice contemporane ?

Dacă literatura fantastică prin care înţelegem doar o parte a ei, mitul, basmul, unele legende (despre Ştefan cel Mare, Cuza, Horia etc.), operează pe cale mediată asupra prezentului şi ca urmare devine evident politică, atunci cînd folclorul reuşeşte să istoricizeze întîmplările (prin baladele de curte feudală, cîntecele de revoltă şi oprimare, de proletarizare etc.), formele figurate cu intenţie de fetişizare sînt abandonate, astfel încît dimensiunea prezentului se impune printr-un statut nou al poetizării. Să ne amintim de cîntecele răscoalelor din 1907, îndeosebi cele studiate de Al. I. Amzulescu, în care „naraţiunile“ pun în evidenţă eroi strict autentici. Aceştia nu mai contează ca simple personaje actante (basmul) sau ca semne ale unor idealizări cu indirecte implicaţii în prezent (mitul), chiar dacă întruchipează interese ale unor colectivităţi distincte, ci individualităţi cu reale resurse politice. Eroismul lor îşi are rădăcini adînci în spiritualitatea noastră etnică şi nu întîmplător am propus ca punct de plecare pentru discuţie mitul, basmul şi balada. Căci mutaţiile valorice s-au produs permanent. Astfel nu trebuie să ne mire că îndelungata şi milenara experienţă etico-estetică a pregătit spiritualitatea românească să fie în consens cu evenimentele politice din ultimele decenii.

A părut unora un miracol că folclorul a cunoscut o restructurare extrem de rapidă, traducînd în termeni proprii întîmplările recente şi semnificative, încît o antologie de texte poetice contemporane pare un veritabil reportaj al zilelor noastre. Ţăranul român nu a fost niciodată un apolitic aşa cum încerca s-o demonstreze Ovid Densuşianu prin anchetele sale dialectale. Nu ne-o spune numai Marin Preda. Folclorul ne-o confirmă cu fermitate şi aici trebuie să înţelegem că tradiţia nu a fost nicicînd fără efect. Dacă rămînem datori faţă de ea trebuie să explicăm în ce măsură tripticul eroic-politic-prezent justifică o anume realitate estetică integrabilă în sfera categorialului. Fără a intra în amănunte, problema poate fi schiţată prin constatarea că astăzi se vorbeşte frecvent de un eroic al cotidianului cultivat de literatura cultă. Folclorul, care a prefaţat variate experimente artistice, preluate ulterior de arta scrisă, a ştiut să fie consecvent cu sine însuşi, în sensul că, după ce a cunoscut experienţa eroicului monumentalizat, concretizat prin epica fantastică, şi-a însuşit-o recent şi pe aceea a cotidianului, ca un mod de ilustrare progresivă a conştiinţei politicului.

Petru URSACHE

[...] definitorie a personalităţii

[...] omului [...su]perior. [...]alegerii [...] în ace[...]nia este [...sup]erioară [...pot]enţelor [...]actului [...]al doi[...a]firma[...]ndu-se [...pr]ofesio[...] poate [...]tă [...]ri[...] numai [...]a mare [...]a desă[...]i tînăr [...]st sens [...]lorizări pozitive a însuşirilor omului, a potenţelor sale creatoare în toate planurile de manifestare. În afara omeniei, omul poate fi şi este realmente, prin activitatea sa, dăunător oamenilor. Însă, aşa cum pe drept cuvînt accentuează Marx, OM CU ADEVĂRAT MARE este acela care, pe lîngă alte valori, o stăpîneşte, îndeosebi, pe aceea a omeniei. In condiţiile dezvoltării multilaterale a socialismului şi a construirii comunismului în România, personalitatea umană este aceea a comunistului. Trăsăturile ei complexe exprimă atitudinea social-politică revoluţionară a omului, militant perseverent pentru transformarea societăţii şi edificarea raporturilor umane pe principiile eticii şi echităţii socialiste şi comuniste. În fiinţa acestui om, omenia se îmbină cu calitatea comunistului, împlinind astfel o valoare istorică superioară a umanului. Iată pentru ce trebuie să facem din zicala românească „a fi om de omenie“ o zicală nouă : „a fi comunist de omenie“ ! Acesta este imperativul omului de omenie al epocii noastre subliniat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Plenara C. C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971. In felul acesta, omenia, ca trăsătură a personalităţii, implică o afirmare social-politică globală a fiinţei umane în creaţia istorică, în lupta pentru progres, pentru o lume mai dreaptă şi mai bună. Conştiinţa omeniei îl deschide pe om luptei pentru calitate superioară atît în cazul operei sociale pe care o înfăptuieşte cît şi în cazul transformării proprii. Este vorba de edificarea unei lumi a omeniei de către membrii ei — oameni de omenie, ce se împlinesc ca atare într-un fel nou, adică comunist. Conştiinţa socialistă a omeniei este nu numai o conştiinţă etică ci şi una politică, ea coordonînd raporturile dintre membrii societăţii în sensul exigenţelor umanismului nou, socialist. Acest fapt determină tratarea omului ca scop, ca ţel al întregii activităţi sociale, ridicarea lui la nivelul activităţii revoluţionare conştiente, cu o atitudine înaintată în toate planurile vieţii şi activităţii. In concepţia umanismului socialist, omenia se afirmă ca trăsătură definitorie a omului nou şi care se împlineşte în esenţa sa de fiinţă socială aflată în strînsă legătură şi interdependenţă cu semenii săi, cu masele largi populare. Ea se dimensionează „pe relaţii de colaborare şi stimă reciprocă între toţi membrii societăţii, pe interzicerea oricărei exploatări şi asupriri, pe egalitate, pe libertatea omului de a acţiona în mod conştient pentru afirmarea personalităţii sale, pentru făurirea propriului său viitor“, reprezentînd astfel, în spiritul umanismului socialist, funcţia „realizării fericirii personale în contextul făuririi fericirii întregului popor“. (**Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism**, Editura Politică, Buc., 1975, pp. 165—166).

IOANID ROMANESCU

lapsus

Tu eşti Alfa, centrul vieţii mele —
şi totuşi nu-nţeleg : dacă o rază
din ochiul tău asupra mea coboară,
de ce în mine-atunci se înnoptează?

(cam astfel începea un poem
scris mai de mult, cînd sufletul unei femei
era o candelă care ardea
numai din cuvintele mele,
cînd însumi credeam în izbăvirea de orice rău
prin suferinţa în iubire,
dar nenorocul sau timpul
dragostea noastră au însilozat-o-n cîmpiile roze

aceasta e toamna vieţii, bate vîntul puternic
şi-mi scutură laurii de pe frunte

acum tot mai rare sînt clipele
cînd fără să vorbesc mă aud pe mine însumi,
tot mai rar inima mea înfloreşte

vai, frumoasele utopii care făceau să adie
Luna pe cer şi stelele toate !
vai, cît de pămîntene aţi fost,
iubiri ale mele, grădini suspendate !

cu dinţii am ajuns să trag
de viaţa mea, să mai rămînă —
stăpîn al lumii de aş fi,
zadarnic totul mi-ar părea
de n-ai fi Tu asupra mea stăpînă !

stau rezemat de un stîlp,
la picioarele mele văd umbra ta,
plîng —
şi lacrimile te scufundă

cum crezi că aş putea să-mi aduc aminte
poemul acela ?)

ruine în soare

Sclav în iubire să fii, dar să ai
după cine să mergi în genunchi, după cine
să ameţeşti privind, să umbli numai
ca-ntr-o beţie care nu vrei să se termine

şi rareori trezit să nu ai timp
să te ridici vreodată, supus cerînd iertare
să fii crezut şi să-ţi continui drumul
prin marile furtuni devastatoare

surîsul Ei să fie surîsul unei lumi,
cînd uneori te mustră să crezi că ţi se-nchină,
să-ţi născocească mitul prin propriul tău abis
şi chiar din suferinţă să-mprăştie lumină

ce preţ să aibă toate cînd astfel îmi răsari ?
ce aur, diamante sau perle orbitoare ?
aş merge după tine, oglinda vieţii mele,
căci eu cunosc doar vraja ruinelor în soare

tandreţe

Multă vreme după despărţire
o femeie sărutată pe tălpi merge plîngînd :
simte cum calcă pe gura bărbatului

(cred că mi-a fost ursită, cu toate că
nici nu ştia deosebirea
dintre cel care gîndeşte şi cel care caligrafiază

cînd prima dată am văzut-o
la hazna, abia ridicînd găleata
— făcîndu-mi-se milă de
picioarele-i subţiri ca nişte schiuri
m-am oprit —
nu-mi închipuiam că de fapt
mă aştepta

cam de atunci sînt eu cum sînt —
şi chiar dacă pe alta aş fi cîntat-o,
cum dracu' să aibă habar cititorul ?

acum s-a împlinit —
acum o aştept eu, în staţia de autobuz
furnicile mi se urcă pe vîrfurile pantofilor
şi nu mă clintesc

parcă o văd venind pe terasamentul
căii ferate, cu paşi de sălbăticiune,
parcă o văd ameninţîndu-mă de departe
cu pumnii ei ca două vrăbii zgribulite

iar eu voi tremura

pe nicovalele genunchilor ei
mîinile-mi vor sta ca două frunze —
timpul bătu zdravăn

i-am şi spus într-o zi : halal să-ţi fie,

cam aşa se întîmplă, după despărţire
o femeie sărutată pe tălpi te sugrumă

MISIUNEA SOIUZ-APOLLO

Recent, misiunea științifică spațială Soiuz-Apollo a luat sfîrșit cu succes. Presa cotidiană a anunțat, lapidar, programele zilnice efectuate separat și în comun de cele două nave. Începutul expediției, evoluția celor două rachete din momentul cuplării, sfîrșitul misiunii celor două nave cosmice, toate acestea au fost urmărite cu atenție de întreaga opinie publică de pe glob, dar poate acum de abia se impun concluzii și semnificații ale acestei uriașe întreprinderi omenești. Zborurile în cosmos au devenit, pentru multă lume, un loc comun. Cuplarea a două nave în zbor a reprezentat în mare măsură elementul nou, spectaculos, al acestui eveniment planetar, unirea a două nave cosmice fiind considerată aproape imposibilă într-un trecut nu prea îndepărtat. Totuși, misiunea Soiuz-Apollo mai are o semnificație, poate una dintre cele mai importante pentru știința, tehnologia și societatea umană a secolului al XX-lea. Aceasta este prima misiune spațială cu om la bord, bazată pe cooperare internațională. Avem convingerea că acest eveniment va putea fi trecut în istoria cuceririi cosmosului de către om ca inaugurare a unei epoci de cercetări științifice internaționale, a unei epoci de colaborare între savanți și specialiștii din diverse țări ale lumii.

Succesul misiunii spațiale sovieto-americane demonstrează clar că, indiferent de orînduirea socială din care fac parte oamenii de știință, rezultatele eforturilor comune pot și trebuie să fie puse în slujba întregii omeniri. Comunitatea științifică internațională realizează astfel un important pas pe calea elaborării unui drum comun, atît de necesar lichidării eforturilor paralele, — drum care să-i consfințească generoasa titulatură. Astfel, așa cum afirmă Arnold Frutkin, adjunct al serviciului de relații internaționale de la NASA, „cercetările nu numai că vor fi efectuate în interesul întregii omeniri, dar și de către întreaga omenire". Este în aceste cuvinte un apel către toți cei care crează în domeniul științei de a-și alătura eforturile pentru realizarea acelor date științifice și de civilizație la care lumea aspiră încă de la începuturile ei și care sînt visuri ale omenirii ce tind să devină, într-un viitor apropiat — realitate. Acestea sint ideile cuprinse și în cuvintele directorului adjunct al NASA, dr. George M. Low: „Explorarea spațiului ar putea deveni astfel prima experiență umană de participare internațională, de cooperare a tuturor națiunilor lumii. Dintre toate acțiunile întreprinse de om, aceasta este suprema strădanie care se pretează, prin însăși natura sa, la colaborare internațională. Într-adevăr, reușita acestui proiect complex a constituit o elocventă demonstrație a unui ideal semnificativ pentru epoca noastră: diferențele de orice fel dintre statele lumii nu vor împiedica explorarea spațiului cosmic de către toți oamenii, în slujba tuturor oamenilor.

Ce este, în fapt, misiunea spațială Soiuz-Apollo și care sînt semnificațiile ei științifice? În primul rînd, proiectul sovieto-american este rodul a trei ani de cercetări în comun, în urma acordului elaborat în mai 1972, timp în care a fost efectuat un minuțios schimb de informații științifice prin care s-a realizat baza de transformări de ambele părți, în vederea cuplării celor două nave, de construcție diferită dar pe principii comune. Iată cum comentează același dr. G. M. Low această muncă: „Pe parcursul pregătirilor pe care le-am urmărit de la bun început, am remarcat eforturile depuse de ambele părți pentru a comunica, pentru a învăța să ne cunoaștem reciproc, pentru a lucra și a ne antrena împreună, punînd la punct amănuntele zborului. Rezultatele sînt extraordinare. Relațiile, începute sub semnul dificultăților, s-au transformat într-o perfectă colaborare.

Astfel, cosmonauții sovietici Alexei Leonov și Valerii Kubasov s-au antrenat la Houston, iar cei americani, T. P. Stafford, Vance Brand și D. K. Slayton la Zvezdnoi Gorodoc, iar restul specialiștilor americani și sovietici s-au familiarizat cu navele cosmice de la Cape Kennedy și Tiuratam și cu centrele de control. În cazul unor dereglări, cosmodroamele sovietice au avut pregătite „gata de decolare" alte două nave Soiuz, de care, din fericire, nu a fost nevoie. Programul comun s-a desfășurat în cele mai bune condițiuni, sarcinile științifice au fost duse exemplar la îndeplinire. Între acestea, menționăm doar experimentele de medicină și biologie pentru determinarea efectelor radiațiilor asupra celulelor vii, precum și rezistența imunologică a membrilor celor două echipaje în timpul zborului, o experiență de astronomie cu ajutorul unui telescop în ultraviolet și o eclipsă artificială prin care s-a putut fotografia coroana solară și atmosfera rarefiată din jurul discului solar, precum și alte numeroase cercetări.

Cei cinci cosmonauți și-au îndeplinit cu succes misiunile. Rămîne acum în sarcina savanților din toată lumea — cărora li se vor pune la dispoziție rezultatele specifice ale experimentărilor, într-o publicație specială în limbile rusă și engleză — să tragă concluziile ce se vor finaliza ulterior în puncte de pornire pentru mereu alte și noi cercetări. Pînă atunci, citîndu-l din nou pe dr. Low, care a ținut o conferință de presă cu privire la misiunea sovieto-americană, „acest prim pas trebuie să constituie o premisă pentru noi eforturi comune, astfel încît să ne putem împărți sarcinile și cheltuielile legate de explorarea spațiului. În ultimă instanță cooperarea în spațiu ar putea foarte bine constitui soluția cooperării pe pămînt și a supraviețuirii speciei umane".

Misiunea spațială comună sovieto-americană, eveniment planetar înscris cu majuscule în istoria cuceririi spațiului cosmic, ne-a întărit convingerea că această colaborare este perfect posibilă și confirmă totodată cele mai optimiste previziuni în ceea ce privește rezultatele excepționale ale unei asemenea colaborări.

AL. PASCU

curier

NOUA CONDIȚIE a literaturii române în liceu

Aflat în plin proces de perfecționare și generalizare, liceul românesc este în prezent implicat într-o acțiune complexă de optimizare a conținutului învățămîntului, acțiune care cuprinde și disciplina limba și literatura română. Restructurarea studiului literaturii române, izvorîta din accentuarea caracterului formativ al procesului instructiv-educativ, presupune, cu necesitate, îmbunătățirea conținutului programei și manualului școlar. În cuprinsul acestor eforturi, un colectiv de profesori de română din București a întocmit foarte recent un proiect de programă nouă de limbă și literatura română pentru clasele liceale (v. „Invățămîntul liceal și tehnic profesional", nr. 6/1975). Lucrarea, susceptibilă de ameliorări, invită la discuție constructivă pe toți cei răspunzători nu numai de pregătirea literară a generației tinere, ci și de însuși viitorul literaturii naționale. Intervenția de față vrea să se înscrie în cadrele acestor preocupări, cu convingerea nedezmințită că **studiul limbii și literaturii române în școală este o problemă culturală.**

Proiectul noii programe pleacă de la ideea justă a eșalonării cunoștințelor, pe durata școlarității, într-un sistem unitar care să **răspundă realizării obiectivelor și cerințelor fiecărei etape de dezvoltare a școlii.** Astfel în anul I operele literare urmează a fi selectate după criteriul tematic și al genurilor literare, iar în anul al II-lea după criteriile tematic și cronologic. Organizarea materiei pe teme are avantajul că poate reliefa specificitatea unui scriitor prin comparația cu altul care a abordat aceeași temă, însă prezintă pericolul pierderii din vedere a valorilor estetice ale creației literare în favoarea celor de conținut. A ne baza în prima treaptă de liceu numai pe criteriul tematic ar însemna să riscăm o înțelegere inadecvată a fenomenului artistic. „Arta este într-adevăr ideologie, însă o ideologie specifică, exprimată concret, spre deosebire de ideologia teoretică exprimată conceptual" — atrăgea atenția G. Călinescu într-una din cronicile sale ale optimistului. Noi putem lăuda ca juste ideile puse în gura unui erou, totuși nu vom declara pe autor artist dacă ideologia sa n-a devenit creație". Dacă formalismul păcătuiește prin absolutizarea și fetișizarea tehnicistă a funcției estetice, golind-o de sens, o viziune pur conținutistă despre rolul educativ al literaturii ignoră tocmai însemnătatea funcției estetice, ceea ce duce, în studiul literaturii, la schematism si didacticism, neînstare să solicite sensibilitatea tînărului cititor. Mesajul pe care-l transmite opera literară trebuie să exercite asupra elevilor atît o influență politico-morală, cît și, în unitate indisolubilă cu aceasta, să îndeplinească o funcție estetic-educativă, capabilă să declanșeze emoția „în care se contopesc zguduirea senzorialității, clocotul afectivității și luciditatea intelectului", după expresia unui distins estetician român. Numai în cazul acesta textul literar capătă pentru adolescenți valoarea unui „manual de viață". Or, primatul criteriului tematic creează posibilitatea alunecării spre expunerea unor idei teoretice, abstract-logice. De altfel, acest criteriu prezidează predarea literaturii în clasele gimnaziale și exclude ideea susținută de autorii proiectului, cum că se are în vedere respectarea evoluției psiho-fizice, spirituale a elevilor pe fiecare treaptă de învățămînt.

De asemenea, ordonarea materiei pe genuri ridică obiecția că puține scrieri literare aparțin unui singur gen: literatura română, de la romantism încoace cultivă amestecul genurilor. Pe de altă parte, unicitatea operei are o importanță mai mare decît ceea ce prezintă comun cu alte opere.

În fine, sînt motive temeinice pentru a ne îndoi că e practic posibilă o trecere în revistă cronologică a principalelor opere literare și a scriitorilor noștri fundamentali într-un singur an de studiu (anul al II-lea de liceu), așa cum sugerează proiectata programă.

La baza organizării studiului literaturii în ultimele două clase gimnaziale și în liceu trebuie păstrat — socotim — criteriul cronologic, îmbinat cu principiul eșalonării scriitorilor și operelor în ordinea dificultăților (profesorul bucurîndu-se de oarecare autonomie pentru a putea ține seama de nivelul clasei la care predă), în spiritul celor mai bune tradiții ale învățămîntului literaturii române din liceul românesc. În gimnaziu și în prima treaptă de liceu, de exemplu, s-ar programa creații literare accesibile de Alecsandri, Eminescu, Coșbuc, Goga, Sadoveanu, Rebreanu ș.a.m.d. În anii al III-lea și al IV-lea de liceu, unde colectivul de profesori amintit propune să se studieze principalele etape și momente ale literaturii române prin intermediul comentariilor pe texte reprezentative, ar trebui să se discute aprofundat despre: literatura veche, poezia filozofică la Eminescu, Blaga, Barbu, Arghezi, Philippide etc. proza noastră de factură modernă, teatrul de idei, contribuția criticii și istoriografiei literare ș.a. Programa analitică la aceste ultime clase liceale ar putea lăsa latitudinea profesorului de a-și planifica un trimestru școlar pentru poezia eminesciană, altul pentru curentele literare sau pentru literatura noastră actuală. Aceasta ar fi completată însă cu cunoștințe esențiale de filozofie și istorie a artelor, de muzică, teatru și cinematografie, de literatură și artă universală.

Criteriului strict tematic i se poate opune, de asemenea, studierea literaturii, în gimnaziu și în anii I—II de liceu (așadar în perioada școlarității obligatorii), după centre de interes (personaje, situații, procedee artistice). Elevii de anul I de liceu pot înțelege și curentele literare, examinate prin raportare măcar la o singură producție semnificativă din fiecare curent.

Considerăm că îmbinarea unor criterii și modalități variate — cu menținerea drept principiu director a criteriului cronologic — în funcție de an de studii și de particularitățile concrete ale colectivului de elevi, fără nici o tentă exclusivistă, este soluția optimă în organizarea predării literaturii române.

În acest sens, nu putem împărtăși ideea formulată de cadrele didactice bucureștene (aici ne îngăduim să ne exprimăm surprinderea asupra faptului că iarăși profesorii „din provincie" nu au fost consultați în problematica în discuție!) care au redactat proiectul de programă, după care principalul este ca în liceu literatura română să slujească asimilării depline a limbii. Cele patru clase primare, plus altele patru gimnaziale nu ajung oare pentru a-i determina pe elevi să se exprime corect în limba maternă? Dimpotrivă, noi sprijinim părerea că studiul literaturii naționale în liceu trebuie să servească unor obiective educative multilaterale, vizînd îmbogățirea conștiinței elevilor, sporirea interesului cognitiv și stimularea gîndirii dialectice, cultivarea sensibilității și receptivității tinerilor față de frumos. Numai astfel lecția de literatură română devine un **laborator de grai și suflet românesc.**

prof. Valeriu NEȘTIAN

memento

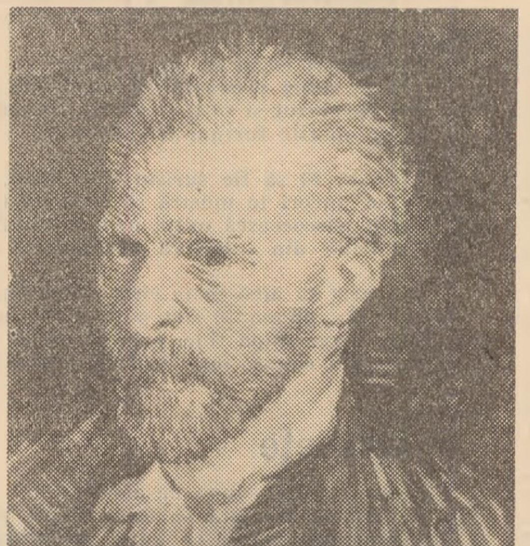

Albastrul miraj al Mistralului

Nimeni n-a văzut culorile verii vreodată în acest fel! La marginea orașului, pe un cîmp arzător, de sfîrșit de iulie, un om în fața șevaletului, privește cu ochi dilatați desfășurarea oarbă a furtunii. Ține mîna stîngă pe trepied, să nu-i zboare vîntul pînza și cu dreapta caută culorile.

Galben. Mult galben: în față, un lan uriaș de orz și secară.

Verde. Verde intens, verde palid, verde spre albastru: sînt cîțiva chiparoși și măslini, undeva în planul al doilea. Și în dreapta, sus, pe o spinare domoală de deal, o casă cu olane roșii, gemînd din toate încheieturile sub teribila presiune a mistralului.

Albastru. Albastrul mistralului, albastrul intens și marin al cerului nărult peste copacii contorsionați straniu. Albastrul mistralului, vîntul dinspre oceanul de la marginea Europei se năpustește gemînd peste galbenul solar al lanurilor răvășite, buimace, galbenul acesta învîrtejit pînă la paroxism. Trecerea mistralului prin aer lasă urme. Urme albastre, cu tonuri spre griuri calde. Urmele imaginare create de spirala de foc a luminii atunci cînd privești direct soarele. Cerul stă jos și pămîntul este sus într-o sarabandă nebună a mistralului.

Roșu. Culoarea țiglelor de pe dealul acela.

Și macii. Macii de jos, din primul plan al privirii.

Negru. Speriați de mistral, croncănind, trec corbii.

Galben, roșu, verde și negru.

Negrul prevestitor al corbilor.

Toate acestea, toate aceste culori le-a văzut Pictorul. Toate aceste culori le-a trecut pe o pînză pe spatele căreia a scris simplu:

„Cîmpul albastru al corbilor".

Și întorcînd din nou tabloul l-a semnat în colțul din stînga. Apoi, nemaiputînd suporta mistralul, a dat binișor deoparte cîțiva maci, în partea din stînga unde era semnătura și cîteva brazde de pămînt și s-a întins acolo, pe cîmpul acela arzător, la sfîrșit de iulie, făcînd o tăietură în dreptul numelui lui, un fel de groapă și apoi a tras peste el colțul tabloului, ca atunci cînd te învelești noaptea.

Cîmpul acela bătut de mistral se află și azi la marginea orașului Auvers-sur-Oise și a fost văzut așa la 29 iulie 1890, în ziua în care s-a sinucis Vincent van Gogh.

Lucian TEODOSIU

Ca în basme

ORIZONTAL: 1. Creatorul basmelor „Califul Barză", „Muck cel mic" și „Inimă rece" — Și-a comparat creația cu „Vioara vrăjită"; 2. Vie în basme — Insulă în Mediterana — În „Noaptea Valpurgiei"; 3. Lie! — A adus sub reflectoare „Jocul ielelor"; 4. Colindînd satele, l-a aflat pe „Făt-Frumos cel rătăcit"; 5. Are o anumită cultură; 6. După „Cercetări comparative de basme" a clasificat „Tipuri de basme în literatura mondială" — Un renumit interpret al lui Mefisto (1858—1910); 7. Familia lui Saffi, fiica ghicitoarei Czipra — Eroii lui cîntă în „Peștera din Efes"; 8. A scris „Despre demonul care a apărut în Europa în vremea unor mari împărați și regi".

VERTICAL: 1. Întîmplări... ca-n „1001 de nopți"; 2. Bou supranatural — Apar... ca o enigmă!; 3. Înșeuat! — A oferit mărul de aur „celei mai frumoase"; 4. Petre Ispirescu — Steluțe de argint; 5. „Sînzîiana și Pepelea" de V. Alecsandri; 6. E... o forță — Capul monstrului!; 7. Părintele „Fetei de Zăpadă"; 8. Apărute odată cu lanterna magică; 9. A cules balade din Ohaba, Sîrbova și Măguri — Fir; 10. Localitate în R.P.U. — Nina la oglindă; 11. Pentru „Ochelarii bunicului" — Nu-s basme, credeți-mă!

Dicționar: ESO, GIC.

Viorel VILCEANU

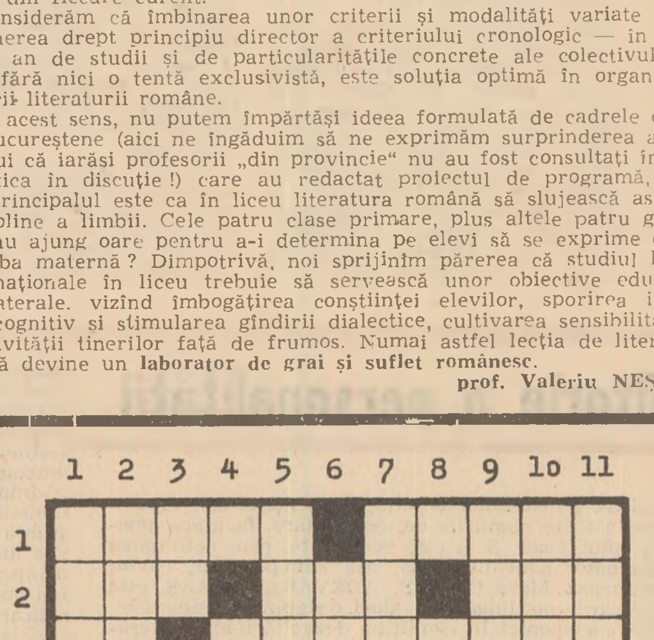

Festivalul de muzică ușoară, Mamaia '75

Acord final

Sîmbătă a fost, desigur, ziua cea mai grea. Pe scena Concursului național al muzicii ușoare de la Mamaia a fost liniște. Juriul era în ședință ; **a fost o zi grea pentru oamenii** care trebuiau să aleagă mai ales atunci cînd sînt atîtea melodii reunite într-un singur concurs. Se pare că această a zecea ediție a bătut nu numai recordul melodiilor prezentate în faza întîi (328), ci și prin faptul că a reunit multe lucrări sensibil apropiate ca valoare.

Cîteva sondaje printre cei care au asistat la toate serile de concurs, printre ziariști și muzicieni, au demonstrat o potrivire aproape **totală — cu opinia juriului. Paleta** multicoloră a genului muzicii ușoare **a făcut posibilă existența** unor lucrări pe toate gusturile. **S-a demonstrat încă o dată** că muzica distrează, că muzica amuză, că muzica îmbie la dans și la visare, dar s-a dovedit că ea poate și emoționa. În cele patru seri ale concursului am discutat **cu numeroși spectatori din toată** țara. Erau mulțumiți că au avut **posibilitatea să asiste la apariția** unor melodii care vor rămîne **peste ani. Am avut prilejul** să discut și cu oaspeți din străinătate care își petrec vacanța pe litoralul nostru. Printre ei se aflau și cîțiva specialiști în muzică. Le-au plăcut melodiile de la Mamaia și și-au manifestat surpriza să constate că un singur concurs poate aduce atîtea melodii frumoase, au remarcat prezența melosului **popular în cîteva din temele** muzicale și au apreciat ritmul **calitativ de interpretare.**

✶

Așadar, juriul și-a spus cuvîntul prin decernarea premiilor. Fără îndoială că, în calitate de spectatori, telespectatori și ascultători ai emisiunilor radiofonice, **ați aflat melodiile** premiate și v-ați putut face o opinie personală. M-au interesat foarte mult motivările acestor premii. De aceea m-am adresat președintelui juriului, Petre Codreanu, muzicolog competent și, în cazul nostru, investit cu competență, solicitîndu-i special pentru revista „Cronica" argumentele care au stat la baza acordării distincției.

— Premiul I. Cîntecele lui Ion Cristinoiu **Pentru tine, Melodiile dragostei** și **Revedere** (toate pe versuri de Mihai Dumbravă); compozitorul a fost o prezență cu relief, a ajuns cu cinci piese în final, toate meritînd să intre în palmares.

— Premiul II. George Grigoriu **Pe aici la mine acasă** și **Baladă pentru acest pămînt** (ambele pe versuri de Angel Grigoriu și Romeo Iorgulescu): piese de largă respirație, cu un text inspirat care îmbină caracterul de vibrație patriotică cu specificul muzicii ușoare.

— Premiul III. Melodia lui Joltkerestely, pe versuri de Ovidiu Dumitru, **Copacul** o imagine deosebit de plastică din punct de vedere poetic și un refren pregnant prin generozitatea melodiei.

— Cum apreciați mențiunile acordate compozitorilor Radu Șerban, Mihai Dumbravă, Horia Moculescu, Vasile V. Vasilache și Camelia Dăscălescu?

— Poate că toate melodiile intrate în finală ar fi meritat o mențiune întrucît recolta acestei ediții a fost realmente bună prin densitatea tematică, prin varietatea de caracter și prin echilibrul dintre piese lirice și ritmice. Sînt convins că în rubricile **top** își vor găsi locul, ca și în anii trecuți, pe primele poziții, piesele premiate la Mamaia. Aceasta va demonstra că între aprecierile juriului și ale publicului există o concordanță de preferințe și gusturi.

✶

Fără îndoială că premiile și mențiunile înseamnă un final dar și un început de drum. Orchestra Radioteleviziunii a început de marți înregistrarea tuturor melodiilor concursului.

Ar fi o bucurie pentru fiecare din noi ca aceste melodii să se poată afirma și pe plan internațional.

Concursul a oferit „materie primă" de calitate.

✶

Am scos în evidență în corespondențele trecute saltul calitativ făcut de texte. Pe lîngă textele distinse de juriu, au mai existat cîteva de o reală valoare poetică (Flavia Buref și Alexandru Mandi).

✶

O mențiune bună pentru organizarea concursului și pentru punctualitatea **în toate serile.**

✶

Postul **Radio-vacanța** a contribuit foarte mult la popularizarea melodiilor concursului.

✶

Frumos și strălucitor decorul Doinei Livința. Telespectatorii s-au putut convinge.

✶

Se speră într-o editare rapidă a discurilor cu melodiile de la Mamaia.

S. ALEXANDRU

SPORT

Enigme

Despre ce să discutăm săptămîna aceasta ? Cele mai multe sporturi sînt în vacanță, la munte, la mare sau la cîmpie. Chiar și Năstase se retrase (rimează și e adevărat), probabil din același spirit de contradicție cu arbitrii, cu Richey și cu... tenisul de astăzi. Pentru că tenisul de astăzi este cu totul altceva decît acela de ieri-alaltăieri, jucat de Newcombe, Smith, Năstase, ca să nu mai spun că Ovici și Higueras par să practice un cu totul alt sport decît tenisul. Pentru că tenisul s-a automatizat și curînd-curînd pe terenuri nu vor mai apare jucători, ci roboței. Dar, vorba unui poet, — „de Năstase nici nu-mi pasă / de Nichita nici atîta"... Acum e vremea înotului și a șahului, a gimnasticii de dimineață și a miuței pe nisip, practicate de tot sportivul și de tot scriitorul. In timp ce poetul mai sus citat traversează Ciricul, un altul joacă șah prin corespondență (prin corespondența revistei), Vaisman cîștigă „memorialul Sadoveanu", iar Dănilă nu mai pleacă la Dinamo. Și să ne oprim puțin : noul regulament al transferărilor pare conceput în ideea că „cine are să mai ia...". Citirăm lista transferărilor și ne cutremurarăm. **Steaua** trebuie să cîștige campionatul, cupa și campionatul interbucureștean, întrucît a luat tot ce se putea lua, făcîndu-i în schimb pașaport lui Teașcă. Numai dacă vrea să-l nege încă o dată pe Pitic, **Steaua** poate să rateze una din țintele de mai sus. „U" Craiova și-a acoperit și ea niște locuri aflate de multă vreme în suferință. **Dinamo** deține o mai veche semnătură a lui Dănilă, dar nu și acordul sufletesc al acestuia, întrucît între timp un trist eveniment în viața fotbalistului ieșean nu-i mai îngăduie să plece de la **Politehnica.** Fotbalistului Dănilă i-a murit tatăl și este evident și uman ca el să nu-și părăsească mama rămasă singură. Acest argument poate stimula comprehensiunea clubului **Dinamo.** Cît despre celelalte transferări.. Cîteva echipe vor să meargă pe propriile lor picioare și se va vedea pînă unde.

Numai vești bune — nu se poate ! Sîntem informați că la toamnă îl vom avea pe Dumitrache, în schimb nu vom mai vedea volei la Iași deoarece drăguța de federație are o idee, dar fixă : să organizeze turnee prin diverse orașe, aflate la cît mai mare distanță de reședința echipelor. Dacă federația de volei crede că această soluție ar putea sălta voleiul feminin din mediocritate — noi zicem că nu, iar jucătoarele de asemenea. Dar toate aceste enigme se vor lumina ulterior, inclusiv apariția în acest colț de pagină a lui.

INTERIM II

MOMENT

O completare

În documentatul articol semnat de Hertha Perez privind răspîndirea operei lui Thomas Mann în România („Cronica", nr. 28) se subliniază, pe drept cuvînt, amploarea pe care au luat-o traducerile și studiile despre autorul **Muntelui vrăjit** în anii noștri, în care cunoașterea marilor valori ale literaturii universale a devenit o problemă de politică culturală. Pentru ca tabloul oferit să fie mai concludent, nu trebuie să lipsească din el volumul de nuvele apărut în anul 1956 la Editura pentru literatură și artă, datorat prezenței prestigioase a acad. Al. Philippide, alături de care semnează ca traducători Alice Voinescu și Lazăr Iliescu, studiul introductiv cuprinzînd un competent comentariu al profesorului Al. Dima. Menționînd volumul care nu trebuie să lipsească din nici o bibliografie privind circulația operei lui Thomas Mann în România, ne facem datoria de a semnala una din cele mai valoroase contribuții în această direcție.

Negruzzi fabulist?

Așa sîntem tentați să credem dacă răsfoim cumva una din cele două antologii ale fabulei românești apărute la Editura pentru literatură în 1961 (ediție îngrijită și prefață de Sanda Radian) și la Editura tineretului în 1966 (ediție îngrijită și prefațată de Const. Ciuchindel). „Descoperirea" aparține Sandei Radian care, după ce ne asigură la pagina 176 că : „Dintre operele originale mai însemnate sînt : **Aprodul Purice** (1837), **Păcatele tinereților, Amintiri de junețe, Fragmente istorice, Neghină și pălămidă, Negru și** [sic !] **alb** (1857)", citează integral, la pagina următoare, fabula **Cămila și vulpea.** Numai că aceasta aparține lui Antioh Cantemir, iar Negruzzi nu a făcut decît să o traducă împreună cu A. Donici în volumul **Satire și alte poetice compuneri,** apărut la Iași, la Cantora Foaiei sătești în 1844. E de mirare că un cercetător serios cum e Const. Ciuchindel a putut prelua „ideea", reproducînd în volumul editat, la pag. 140—141, tot fabula **Cămila și vulpea** (? !). Astfel de năstrușnicii circulă, intră în bibliografiile recomandate elevilor (ediția lui Const. Ciuchindel este scoasă în colecția **Biblioteca școlarului**) și ajung să fie luate în serios, cu autoritatea cuvîntului tipărit !

Atelierul lui Henri Catargi

La **Galeria Nouă**, Dan Hăulică ne propune o secțiune în atelierul maestrului H. H. Catargi, personalitate notorie în plastica contemporană, structură complexă, la întîlnirea picturii românești de tradiție cu afirmările noilor generații. Încă o dată, marea artă triumfă, oferindu-se — cu proverbiala-i modestie — atît publicului cît și meseriașilor, drept o autentică lecție de pictură, cuceritoare prin subtila simbioză a sugestiilor educaționale și estetice.

Secolul XX

Lipsa de ritmicitate a apariției **Secolului XX** nu împiedică pe cititorii revistei să aprecieze problematica valoroasă, echilibrul păstrat între reconsiderarea clasicilor, descoperirea modernilor din alte veacuri și noutățile de ultimă oră din literaturile lumii, ceea ce înseamnă un profil dens și variat, deosebit de interesant, preferabil din toate punctele de vedere unei punctualități publicistice anoste. Dominantele ultimului număr (nr. 3/1975) se înscriu pe aceeași traiectorie valorică.

Fragmentele din **Cola di Rienzi,** o piesă de teatru scrisă de tînărul Friedrich Engels, luminează personalitatea marelui gînditor într-un mod neașteptat. Facsimile după manuscrisul autorului, se adaogă elocvent. („Cronica" a publicat, de altfel, în nr. 14/1975 două din aceste facsimile însoțite de un comentariu).

În cadrul dialogului artelor este prezentat pictorul Caspar David Friedrich, a cărui retrospectivă, inserată ciclului polemic „Arta la 1800" (diametral opus orientării artei contemporane) de la Hamburger Kunsthalle, a cunoscut o mare afluență de public. Interviul cu directorul muzeului, Werner Hoffmann (semnat de Mihai Nadin) și eseul „Metafizică și realitate în peisajul lui Caspar David Friedrich" (Radu Bogdan) prospectează motivația succesului **obținut în această** nouă redescoperire. Sentimentul patriei, sentimentul naturii marchează definitoriu opera pictorului german, caracterizată și prin paradoxala prezență a unor elemente stranii, tulburătoare în ambianța calmă, senină a pînzelor.

După un fragment din „Gura satului" de Ioan Slavici (tradus în suedeză de Mauritz Boheman), revista își onorează o mai veche promisiune : postmodernii americani. De această dată îl putem citi pe Robert Coover (în traducerea lui Mircea Ivănescu), reprezentant semnificativ al unui moment de impas al prozei americane. Spre deosebire însă de Donald Barthelme (tradus în **Secolul XX** nr. 8/1974), un alt promotor al mișcării postmoderniste, a cărui proză propune o viziune fantast-ironică asupra realității, cu implicații simbolice explicite, Robert Coover metaforizează dramatic în registrul parabolei tragice.

Desenele tînărului artist englez David Hockney ilustrează sensibil lumea nouă, demitizată, a basmului vechi, recreat de prozatorul american pentru cititorul de azi.

Cartea rară

Sub egida Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Suceava, a apărut o carte excepțională din toate punctele de vedere. E vorba de un monumental studiu complex și album elaborat sub conducerea lui Tancred Bănățeanu și privind **Arta populară bucovineană**". De menționat că pentru realizarea acestui volum s-a apelat la cei mai autorizați specialiști, ca de pildă Boris Zderciuc (**Așezări-arhitectură**), Milcana Pauncev (**Organizarea artistică a interiorului**), Hedviga Formagiu (**Port, găteala capului, podoabe**), Gh. Nistoroaia (**Țesături, broderii**), Gh. Anania (**Concepția despre viață și om în lirică**), Mircea Dumitrescu (**Coordonate etnografice**), Mircea Sfîrlea (**Creații artistice populare integrate obiceiurilor**), I. Curechianu (**Valorificarea tradiției populare bucovinene în mișcarea artistică de amatori**) și Tancred Bănățeanu (**Ceramică, Creații în metal și os, Artă populară bucovineană în muzee și colecții**).

Prefațînd volumul, acad. Em. Condurachi **subliniază** interesul pe care îl prezintă arta populară din nordul Moldovei și valoarea unei lucrări ce încearcă prezentarea ei. De prezentarea grafică s-au ocupat Ion Bițan și Vladimir Șetran, iar fotografiile aparțin lui Dan Grigorescu. În totul, o realizare ce confirmă îndrăzneala Centrului de îndrumare a creației populare Suceava de a renunța la editarea de broșuri și — în general — tipărituri efemere și a opta pentru lucrări de referință, opere utile în timp și reprezentative. E o inițiativă salutară să dai o asemenea lucrare, fie și la doi-trei ani odată, decît să-ți fărîmițezi puterile în mărunțișuri pe care în curînd le uităm în depozitele căminelor culturale. O opțiune ce merită luată în seamă de către toate Comitetele județene de cultură.

În cîteva cuvinte

Ziarul „Apărarea Patriei" a împlinit trei decenii de la apariție. La Casa centrală a Armatei a avut loc o adunare festivă. Adresăm colectivului redacțional și tehnic salutări colegiale ● Comentînd fotografiile din Albumul cu suveniri al Mariei Negruzzi, soția lui Iacob (**Manuscriptum**), Șerban Cioculescu revine la problema fotografiei Eminescu din numărul anterior al revistei. „Presupusul Eminescu, pare-se, a fi un membru al familiei Rosetti, direct sau prin alianță. Îmi afirm toată încrederea că apariția portretului cu pricina va atrage din partea unui urmaș al familiei respective clarificarea pe care o așteptam cu toții : cine este arătosul ca bărbat care „aduce" cu Eminescu, seamănă, dar nu „răsare" ? ● Ocupîndu-se de revista literară și artistică a televiziunii, „România literară" ne atrage atenția, „o vom vedea din nou seara tîrziu, la 21,30 (dacă vom reuși s-o vedem) și nu trebuie să o confundăm cu revista din aceeași zi, de la ora 20,20. Aceasta este economică, realizată de Ionel Cristea cu teme foarte actuale, interesante și variate" ● Bate vîntul vacanței prin sălile expoziționale : la Iași, reprezentativa anuală a amatorilor în sala Victoria și nimic la Galerii ; la Galeriile din Suceava o personală de acuarelă, la Piatra Neamț, nimic. La Botoșani, o „tematică" cu piese din depozit ; idem la muzeul din Piatra Neamț. Și în rest, adică Bacău, Vaslui, Galați — nimic. ● Impresionante încă relatările extrase din însemnările lui Gr. Gafencu, ziarist și diplomat, privind evenimentele trăite, de pildă asasinarea la 21 septembrie 1939 a lui Armand Călinescu de către legionari (**Magazin istoric**). La fel, mărturisirile Alexandrinei Ecaterina Woroniecki, soția lui Take Ionescu, privind sfîrșitul acestuia, și așa numita „boală a lui Take Ionescu" (complicație din febra tifoidă) ● S-a deschis la Vaslui tabăra de lucru a Uniunii artiștilor plastici. Pictorii vor avea în obiectiv realizări și aspecte din întregul județ Vaslui. De pildă, Iulia Hălăucescu ne și anunță o expoziție de grafică intitulată „Vaslui — 1975". De altfel, Vasluiul se pregătește pentru a sărbători în toamnă 600 de ani de la prima atestare documentară ● „Ateneu", revista de la Bacău, aniversează cinci decenii de la apariția „Ateneului cultural", publicația predecesoare, de la care a preluat titlul. De menționat că revista scoasă de Gr. Tabacaru și G. Bacovia la 1 martie 1925 a evoluat de la „cultural" spre „literar", pentru ca în 1928 să devină simplu : „Ateneu — revistă culturală", așa cum e și cea de azi.

Top Cronica R.Tv. nr. 28

Secția română :

1. Adăpost în calea furtunii — Transfer. 2. Doar o secundă — Olimpia Panciu (M. Constantinescu). 3. Într-un amurg de vară — M. Pîslaru (N. Demetriad). 4. Dacă nu te-ntîlneam — M. Voica (A. Proșteanu). 5. Fii lacrimilor tale — M. Saftiuc. 6. Piatra lunii — Modal Quintet. 7. Nu sînt singur — Flacăra Folk. 8. La izvor — Estudiantina. 9. Baladă — EMIN. 10. Chemarea — Excelsior.

Secția străină :

1. Sweet Rhode Island — Ike & Tina Turner. 2. Ajută-mă să treacă noaptea — Joan Baez. 3. Tu che sei (Tu care știi) I — Dik Dik. 4. Tema muzicală a filmului „Papillon" — Nicoletta. 5. Diana Express — Diana Express. 6. Tanto tempo (Atîta timp) — Gilda Giuliani. 7. Sărutul tău dulce — Syreeta. 8. Cine te oprește — Delicia. 9. Probleme, probleme — Ray Charles. 10. Bateți din palme — Peret.

SĂPTĂMÎNA Tv.

(Programul I)

VINERI 1 AUGUST

16,00 Campionatele naționale de natație pentru copii. 17,00 Emisiune în limba germană. 18,45 Imagini helvetice — Film documentar. 19,05 Imagini din lumea plantelor și a animalelor. 19,25 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Punctul de control. 20,25 Estrada estradelor. 20,40 Rezultatele tragerii Loto. 20,45 Film artistic : Omul din fotografie. 22,10 24 de ore.

SÎMBĂTĂ 2 AUGUST

11,00 Ora copiilor. 12,00 Drumuri în istorie — Făclii. 12,20 Telecinemateca. 13,40 Studioul '75. 14,10 Miniaturi cinematografice. 14,10 Parîng. 14,30 Telerama. 15,00 Tinerii și muzica lor. 15,25 Telex. 15,30 Magazin sportiv. 16,35 Vîrstele peliculei. 17,35 Caleidoscop cultural artistic. 17,55 Club T. 18,55 Ciclul Cîntare omului : Surîsuri peste moarte — Spectacol manifest cu caracter literar-muzical. 19 25 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Publicitate. 20,50 Film serial Kojak. 21,40 24 de ore — sport. 22,00 Întîlnirea de la ora 10. 23,00 Închiderea programului.

DUMINICĂ, 3 AUGUST

8,30 Deschiderea programului. 8,35 Avanpremiera zilei. 8,40 Cravatele roșii. 9,35 Daktari. 10,00 Viața satului. 11,15 Aventura cunoașterii. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 16,00 Publicitate. 16,05 Magazin sportiv. 17,30 Drumuri în istorie. 17,50 Film serial UFO. 18,40 Documentar Tv. Acele zile de August '44. 19,00 Lumea copiilor. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Film artistic : „Povestiri din Manhattann". 21.45 Selecțiuni din recitalurile hors concurs de la Festivalul național de muzică ușoară Mamaia 1975. 22,10 24 de ore. Sport.

LUNI, 4 AUGUST

16,00 Teleșcoală. 16,30 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Dreptul de a te numi mamă. Reportaj-anchetă. 19,25 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Reflector. 20,20 Cel mai bun continuă. 21,10 Dialog muzical cu formația Valențiu Grigorescu. 21,25 Roman foileton „Și totuși se învîrtește" (II). 22,10 24 de ore.

MARȚI, 5 AUGUST

9,00 Teleșcoală. 10,00 Arta și combaterea prostului gust. 10,20 Cinci milioane de martori. 11,50 Muzică populară. 12,00 Telex. 16.30 Teleșcoală. 17,00 Telex. 17,05 De la clasici la moderni. Muzică ușoară. 17,25 Permanențe ale eticii. Carte românească de învățătură. 17,55 Publicitate. 18,00 Vino iute dorule. 18,15 Lecții Tv. pentru lucrătorii din agricultură. 19,00 Teleglob. R. P. Ungară. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Ancheta T. 20,45 Publicitate. 20,50 Seară de teatru „O femeie ca multe altele" de Lucia Demetrius. 22,10 24 de ore.

MIERCURI, 6 AUGUST

9,00 Teleșcoală. 11,00 Matineu de vacanță. 10,30 Meridiane literare. 11,20 Muzică ușoară. 11,35 Drumuri în istorie. 11,55 Telex. 16,30 Teleșcoală. 17,00 Telex. 17,05 La volan. 17,15 Tragerea Pronoexpres. 17,25 Mult e dulce și frumoasă. 17,50 Din lumea plantelor și animalelor. 18,15 Cinstire muncii socialiste. 19,00 Tribuna Tv. 19,25 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Investițiile de la studiul tehnico-economic la parametrii finali. 20,30 Publicitate. 20,35 Telecinemateca : „Nimeni nu știe nimic". 21,50 Opereta pe litoral. 22,10 24 de ore.

JOI, 7 AUGUST

16,30 Ctitori din temelie. 17,00 Telex. 17,05 Surîs de aur. 17,15 Atenție la . . . neatenție. 17,30 Din țările socialiste. 17,45 Muzică populară instrumentală în interpretarea orchestrei Plaiurile Bistriței. 18,00 Enciclopedie pentru tineret. 18,25 Pentru sănătatea dvs. 18,35 Muzică. 18,50 Universitatea Tv. 19,20 : 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Teleobiectiv. 20,20 Vatră folclorică. 20,40 Revista literar artistică Tv. 21,20 Caterina Valenti. 22,10 : 24 de ore.

VINERI, 8 AUGUST

16,00 Emisiune în limba germană. 17,30 Tragerea Loto. 17,40 Campionatele balcanice de atletism. 19,20 : 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 România viitorului. 20,40 Film artistic „Ultima întîlnire" (producție a studiourilor sovietice). 22,10 : 24 de ore.

SÎMBĂTĂ, 9 AUGUST

11,00 Ora copiilor. 12,00 Moment folcloric. 12,10 Telecinemateca (reluare). 13,25 Telex. 13,30 Muzică ușoară. 13,45 O zi din viața lui Filip Marian. 14,00 Preferințele dvs. muzicale sînt și preferințele noastre. 15,00 Teleramă. 15,30 Vîrstele peliculei. 16,25 Efigii lirice. 16,45 Caleidoscop cultural artistic. 17,05 Club T. 18,00 Campionatele balcanice de atletism. 19,20 : 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Film serial „Un șerif la New-York" (Lovitură îndrăzneață). 22,20 : 24 de ore. 22,40 De la o melodie la alta.

R. D. Germană

Sărbătoare academică

La 11 iulie 1700 a luat ființă, prin osteneala foarte competentă a savantului cu spirit universal Leibniz, Academia de științe a R.D. Germane, numită atunci și pînă la ultimul război mondial, Academia Prusiană de Științe. Această a 275-a aniversare a academiei Germaniei democrate, care, după știința mea, este întrecută prin vîrstă, numai de Academia Franceză (1636) și de Royal Society (1660), a fost un prilej binevenit pentru manifestări științifice și culturale în general, la un înalt nivel, într-o țară socialistă, cu semnificații care depășesc, bineînțeles, granițele politice și ideologice, dată fiind valoarea internațională a oricărei creații științifice.

Greutatea principală a căzut pe prima zi a sesiunii, cu cele zece comunicări, prezentate de membri titulari „interni" (adică din R.D.G.) ai Academiei. Cifra impresionează, poate, neplăcut, dar țin să arăt că nici o expunere n-a durat mai mult de 25—28 de minute și că absolut toate au putut fi urmărite relativ ușor, indiferent de formația profesională a ascultătorilor. Cîteva detalii, spre a ilustra această afirmație făcută de un lingvist foarte străin de fizică, matematică sau chimie, mai cu seamă în unele dintre formele lor actuale. Mai întîi, o cumpănă demnă de admirat și de recomandat, între științele naturii și cele sociale (în accepția largă a termenului). Primele au fost reprezentate prin șase comunicări (fizică, matematică, biologie, medicină, astronomie, chimie), celelalte prin patru (filozofie, sociologie, lingvistică, arheologie).

Sesiunea propriu-zis științifică a continuat a doua zi, cu o comunicare a astronomului sovietic V. A. Amburtsumian, membru „extern" al Academiei, și alta a fizicianului german G. Hertz, foarte accesibilă și chiar atrăgătoare prin caracterul ei, în bună parte, istoric, precum și prin darul de expunere, cu umor bine plasat, al autorului.

Ca lingvist, m-a interesat, în cel mai înalt grad, firește, comunicarea academicianului A. Neubert, profesor de filologie engleză la Universitatea din Leipzig. Mai întîi, prin tema ei, care, în ciuda aparențelor, este foarte actuală: „Limbă și istorie", apoi prin punctul de vedere din care a fost privită relația dintre aceste două concepte și care este exprimat în subtitlul însuși al comunicării: „Limba ca fenomen istoric și evoluția istorică (a societății !) în lumina limbii". Model de lingvistică marxistă, pentru orice specialist, indiferent, aș zice, de concepția lui politică: raportul dialectic foarte strîns dintre ele, în sensul că și limba, ca purtătoare a culturii, adică a ideilor de tot felul, influențează asupra societății. Și chiar dacă profesorul Neubert din dorința, cred, de a evita polemica, nu s-a oprit asupra așa zisei școli neoromantice, care pornește de la W. von Humboldt, interpretîndu-l (cu intenție !) greșit, a dat foarte clar a înțelege că prin limbă societatea merge sau poate merge în direcția progresului spiritual al omenirii.

Prezența conducerii superioare de stat a R.D.G. s-a făcut simțită în modul cel mai potrivit pentru o aniversare academică de importanța celei în cauză. În ultima zi (vineri 11 iulie), dimineața, a avut loc în sala de spectacole a Operei o ședință pe care aș putea-o numi de organizare a muncii științifice în țara gazdă, dar cu similitudini importante și numeroase pentru oricare altă țară. Au vorbit președintele Consiliului de Miniștri și președintele Academiei despre problemele generale de ordin științific care cad în competența acestei instituții, privindu-le pe de o parte din punct de vedere teoretic, pe de alta din punctul de vedere al rezolvării lor ținîndu-se seamă, în primul rînd de necesitățile societății în dezvoltarea ei progresivă spre comunism.

La festivități au participat delegații oficiale ale multor academii din lume, precum și numeroase personalități din diverse țări. Academia R.S. România a fost reprezentată prin acad. Șerban Țițeica, vicepreședinte al ei, iar Academia de Științe Sociale și Politice prin secretarul acesteia I. Goliat. Salutul comun transcris într-un document solemn a fost înmînat președintelui Academiei R.D.G. prof. H. Klare, într-o ședință specială, consacrată exclusiv prezentării de omagii din partea tuturor oaspeților.

Nu pot încheia această expunere fără a-mi exprima satisfacția deplină pentru frumoasa și instructiva experiență științifică și umană, pe care mi-a făcut-o posibilă participarea la Jubileul de 275 de ani al Academiei Germane de Științe din R.D.G. și fără a transmite călduroase mulțumiri celor care mi-au înlesnit această experiență.

Iorgu IORDAN

O PIESĂ INEDITĂ DE OSCAR WILDE

În Anglia se fac intense pregătiri pentru comemorarea a 75 de ani de la moartea lui Oscar Wilde. Pentru această ceremonie se pregătește și Asociația franceză **Oscar Wilde**, care grupează pe admiratorii operei scriitorului britanic. Asociația a organizat diverse manifestări, printre care vor figura, la începutul lunii septembrie, o serie de spectacole cinematografice cu filme **ecranizate după operele lui** Oscar Wilde („Evantaiul doamnei Windermere" de Ernst Lubitsch ; „Ce înseamnă să fii onest" de **Anthony Asquith**, etc.).

Desigur, acest eveniment a prilejuit cercetătorilor operei sale să întreprindă noi investigații, care au oferit neașteptate surprize. Leo Lack, de pildă, a tradus mult din opera lui Oscar Wilde, a descoperit **ciorna unei** piese, despre care pînă acum nu s-a știut **nimic.**

Piesa găsită acum figurează într-un apendice al unei noi ediții a lucrării lui Stuart Mason, **Bibliografia lui Oscar Wilde** (**Bibliography of Oscar Wilde**), **apărută** de multă vreme la editura Milford, Boston, — **poate cea mai bună** documentație care există despre opera **scriitorului britanic**, ediție rară, foarte greu de găsit. Lucrarea poartă titlul **Cardinalul din Avignon** (The cardinal of Avignon) și schița ei — căci, de fapt, e vorba doar de un proiect care, se pare, n-a fost dus niciodată la capăt, este datată aprilie 1894. Așadar, ea se situează în perioada cînd au fost create comediile **O femeie fără importanță, Soțul ideal** și **Ce înseamnă să fii onest.** Dar, spre deosebire de aceste piese care, într-o anumită măsură, amintesc de comediile engleze din perioada Renașterii (în special de cele ale lui Sheridan și Congreve) și descriu înalta societate a timpului, care își petrecea vremea cu distracții frivole, flirturi, într-un cuvînt, cu nimicuri, aici — după cum indică și titlul — sîntem transportați în lumea marilor ierarhi ai bisericii catolice.

Piesa începe cu o scenă care se petrece în palatul cardinalului din Avignon. E singur și cam nervos, căci a aflat că papa, grav bolnav, e pe moarte. „Dacă voi fi ales în locul lui ?" se întreabă, dînd frîu liber ambiției sale nemăsurate. Intră mai mulți nobili și prinți, iar Cardinalul, care cunoaște viciile fiecăruia dintre ei, le solicită și le obține promisiunea de a-l vota, făgăduindu-le, la rîndul său, realizarea dorințelor și țelurilor lor personale. Ei ies și cardinalul exclamă : „Dumnezeu mă va înălța deci pe scaunul pontifical ?", după care ține un frumos discurs despre papalitate. Intră apoi un servitor ce-l anunță pe cardinal că o doamnă dorește să-l vadă. Cardinalul refuză s-o primească, dar aceasta năvălește în cameră. E o tînără și frumoasă fată, pupila cardinalului. Ea îi reproșează că n-a vrut s-o vadă, dar între ei se înfiripă apoi o discuție plină de afecțiune, în cursul căreia tînăra îi spune : „Mi-ai vorbit de unele lucruri, dar nu mi-ai pomenit nici un cuvînt despre dragoste". „Știi tu ce-i dragostea ?" replică înaltul demnitar bisericesc. „Da, căci iubesc". Pupila mărturisește apoi tutorelui său că și-a dăruit inima unui tînăr frumos, venit de curînd la curtea cardinalului și foarte mult prețuit de acesta din urmă. Cardinalul este foarte tulburat și-o pune pe fată să-i jure că nu va reproduce această discuție iubitului ei. După plecarea pupilei, cardinalul e grozav de furios și de mîhnit. „Așadar, păcatul meu de-acum douăzeci de ani m-ajunge din urmă și-mi răpește singura ființă pe care o iubesc !". Tînărul nu este altcineva decît fiul său. Actul următor — după indicațiile lui Wilde — înfățișează o grădină din spatele palatului. Pupila cardinalului și iubitul ei stau mînă-n mînă pe o bancă. Între ei se desfășoară o scenă pasionantă de dragoste. Știind cît de mult datorează amîndoi cardinalului, tînărul își întreabă iubita dacă i-a vorbit tutorelui despre logodna lor, și primind un răspuns negativ, stăruie să-i spună neîntîrziat. În această clipă apare o ceată de oameni mascați și, din mijlocul lor irupe unul : Moartea. Alarmată, fata vede într-asta sensul unei nenorociri, idee pe care iubitul ei încearcă să i-o îndepărteze, spunîndu-i : „Ce legătură poate să existe între noi, care ne iubim atît, și Moarte ? Ea nu ne poate atinge !" Mascații ies și îndrăgostiții se despart. Fata, părăsind grădina, pierde o mănușă. Cardinalul iese din palat, ridică mănușa, dar în clipa aceea îl zărește pe tînăr. „S-au întîlnit deci !" exclamă el, mînios. E hotărît să nu piardă singura făptură pe care o iubește și, în timpul unei discuții, îi spune tînărului, care vrea să afle cine i-a fost tată, că înainte cu mulți ani, un prinț vestit i-a încredințat, pe patul de moarte, pe cei doi copii ai săi. „Sînt unul din acești copii ?" întreabă tînărul. „Da", îi răspunde cardinalul. „Așadar, am un frate ?" „Nu, o soră". „O soră ?" întreabă mirat tînărul. „Și unde e ? De ce n-o cunosc ?" „O cunoști", îi replică scurt cardinalul. „E fata cu care te-ai logodit !" Tînărul este uluit de groază și durere. Cardinalul, fără a-și trăda legătura de rudenie cu tînărul, îl îndeamnă să-și smulgă din inimă această dragoste imposibilă și același lucru să-l facă și fata. In clipa următoare tînăra reapare și cardinalul îi explică, pe îndelete, că logodnicul ei și-a dat seama că a comis o mare greșeală și n-o mai iubește îndeajuns de mult spre a o lua de soție. Această parte a piesei se termină printr-o scenă foarte impresionantă între cei doi îndrăgostiți.

Ultimul act reprezintă din nou interiorul palatului, ca la începutul piesei. Cardinalul e singur în scenă și se căiește de fapta sa. E nenorocit, căci își iubește cu disperare pupila și stă la îndoială, în același timp dacă avînd sufletul încărcat cu un astfel de păcat, să mai accepte numirea sa ca papă. Se aud sunete de trompete. Intră nobili și prinți, care vestesc moartea papei și alegerea cardinalului în locul său. Cardinalul radiază de bucurie. „Eu, care numai acum cîteva clipe mă bălăceam într-o cloaca morală respingătoare, iată-mă în vîrful piramidei ! Vicarul lui Hristos pe pămînt !" Și rostește un întreg discurs, plin de fraze bombastice. Ambiția lui trece acum înaintea tuturor celorlalte lucruri. Trimite să-l cheme pe tînăr și, de cum vine, îi spune : „Tot ce ți-am spus ieri nu-i adevărat. Am vrut doar să te încerc. Nu ești nici un fel de rudă cu logodnica ta. Du-te de caut-o și am să vă căsătoresc chiar astă-seară, înainte de a pleca la Roma". În această clipă, porțile mari din fundul sălii se deschid larg și un șir de călugări pătrund în sală, purtînd o targă acoperită cu un giulgiu. O depun în mijlocul încăperii spațioase, apoi ies fără să rostească vreun cuvînt. Cei doi bărbați își dau seama cine zace pe targă. Tînăra fată, disperată că și-a pierdut logodnicul, s-a sinucis. Cardinalul deschide porțile și spune soldaților care păzesc afară : „Orice ați auzi, nu intrați aici înainte de a reapărea eu". Apoi se înapoiază în sală și trage zăvoarele porților. Tînărul se repede la el, exclamînd : „Acum, te voi ucide". Papa îi răspunde : „N-am să te opresc, dar lasă-mă să mă apăr". Îi expune apoi sfințenia funcției papale, etc. și îi subliniază necugetatul sacrilegiu pe care l-ar comite. „Nu, nu-l poți omorî pe papă". „Nu mi-e teamă de o astfel de crimă. Te voi ucide !" strigă tînărul. Papa îi destăinuie atunci că el e tatăl său. „Nu-ți poți ucide tatăl !" „Nici o fibră nu tresaltă în mine, îi răspunde băiatul. Nu simt nici un sentiment filial. Te voi ucide". Papa se îndreaptă atunci spre targă, ridică giulgiul și spune : „Și eu o iubeam !" Auzind aceste cuvinte, tînărul se repede, deschide larg porțile și spune soldaților : „Sanctitatea sa va pleca deseară la Roma". Papa, rămas în picioare, binecuvîntează moarta și, folosind această clipă, tînărul se repede și îi împlîntă cuțitul în piept. Apar soldați și nobili. Și cortina cade, în timp ce papa, încă în picioare, binecuvîntează trupul neînsuflețit al fetei.

Aici se oprește ciorna piesei lui Wilde, nici o altă indicație, nici o replică neputînd să ne dea tonul în care ea ar fi fost scrisă. Dar, ținînd seama de temă, e sigur că de astădată nu am mai fi întîlnit dialogul strălucitor și cinic al comediilor sale, nici atmosfera de rafinament monden care domnea în ele. În orice caz, e interesant să constați că într-o perioadă cînd Wilde părea a fi doar autorul unor comedii lipsite de un conținut profund, dar cu un dialog scînteietor, în care personajele enunță paradoxuri și sentințe pline de umor asupra diferitelor aspecte ale vieții și moralei, dramaturgul britanic era preocupat să scrie o tragedie, desigur melodramatică — așa cum era tonul epocii — în care elementele de critică socială nu se mai pierd, ca în comediile sale, în atmosfera lor de rafinament monden, ci sînt extrem de viguroase.

Paul B. MARIAN

SECVENȚE

Citesc cu plăcere însemnările de călătorie ale confraților. Înțeleg ce-i atrage (sau mă străduiesc să înțeleg), ce au dobîndit pentru scrisul lor de fiecare zi, pentru felul de a gîndi și a se exprima. Mai înțeleg și că există o obligație a scriitorului de „a vedea" și de „a auzi" pentru cititorii săi, deși nu știu cum se poate vedea și auzi pentru oameni atît de deosebiți, din toate punctele de vedere, ca aceia pe care îi simțim împreună cu noi atunci cînd scriem, sau atunci cînd vedem, auzim...

Mi-am spus, după o îndelungată călătorie de studii, că pot extrage, din caietele numeroase ce au rămas martorii acestei perioade de muncă prin cîteva mari biblioteci și Universități din R.F. Germania, cîteva secvențe ce pot interesa, prin tema lor ceva mai generală, cititorul la care m-am gîndit. Ele stau, aceste secvențe, sub semnul artei imaginii (film, teatru, pictură), încercînd să definească ceva din tendințele pe care domeniul le resimte în această atît de agitată, în ultima vreme, evoluție.

✶

1. Cu grijă, dar și cu oarecare familiaritate, cîțiva tineri mutau pînzele aflate în centrul sălii. Apoi albul peretelui, mărginit la dreapta de incendiul acelui **Giornale Murale — Mai 1968** al lui Renato Guttuso și la stînga de instantaneul rece al detaliului din tabloul **Ceas de mînă** al lui Domenico Gnoli, a devenit suprafața de proiecție a **Visului unei nopți de vară,** comedia romantică a lui Ingmar Bergman. O dată pe săptămînă are loc, la **Neue Galerie** din Aachen, „cinemateca tineretului" (Film der Jugend), a tineretului nu prin structura publicului, ci organizată de acesta. Opțiunile sînt supuse unui referendum continuu și, atît cît permite rețeaua de distribuție, repertoriul se ameliorează mereu. Dar nu despre nevoia de cultură cinematografică — pe care chiar și cinematografele specializate în film sexy (și toate variantele acestuia) o fructifică : dovadă proiecția săptămînală, în condiții de cinematecă, a unor filme ținînd de marea istorie a filmului (ieri chiar, un Buster Keaton, săptămîna viitoare „Goana după aur") — am vrut să vorbesc aici, ci despre conjuncția cu totul semnificativă între realitatea estetică (și nu numai estetică !) a filmului și ambianța muzeului. **Neue Galerie** găzduiește celebra **Colecție Ludwig**, în esență identică selecției de hiperrealism de la **Dokumenta** din Kassel. Oricît de contradictoriu curentul, în sensul că obiectivitatea imaginilor lumii pe care o reflectă este contrazisă de subiectivitatea unghiului din care o privește artistul — alt unghi la comunistul Guttuso, altul la Gnoli (o speranță epuizată prea curînd), subjugat de detaliu și pierzînd sensul evenimentelor din care extrage detaliul —, el este, acest curent al hiperrealismului, unul al timpului și realității celei mai recente, oricît o neagă.

Conjuncția dintre film — în cazul dat, filmul unui hiperrealist prin vocație cum este Bergman — și ambianța artistică a galeriei dă acuitate socială fiecărui element în parte. La sfîrșitul primei secvențe (cînd votul publicului a fost pentru Bergman) am înțeles că artele nu pot sta mai departe izolate, nu-și pot vedea, independent unele de altele, împlinit scopul și realizată rațiunea lor de a fi. Epoca specializărilor necesare are și un reflex sincretic necesar.

2. Regia spectacolului cu piesa „Unchiul Vania" de A. P. Cehov la Teatrul municipal din Wiesbaden aparține artistei suedeze Gunnel Lindblom — nume care-l evocă imediat (și din nou) pe acela al lui Ingmar Bergman. În „Tăcerea", spre exemplu, actrița aceasta a făcut un rol memorabil. Dar ordinea de idei este iarăși conjuncția filmului cu celelalte arte, aici teatrul. Sînt scene — de pildă aceea între Sonia care-și mărturisește dragostea pentru Astrov, și Elena Andreevna — în care experiența de film și viziunea acestuia, evident marcată de marea personalitate a lui Bergman, se pun flagrant în evidență. Se pare chiar, ridicîndu-ne de la exemplul particular la nivelul tendințelor, că e vorba de dubla tendință a cinematografierii imaginii teatrale, dar și — element mai puțin cunoscut și mai neașteptat — a reteatralizării cinematografului. Sensul tendinței : combaterea filmului-iluzie, a mașinii de vise, direcții pe care cinematograful comercial le-a exploatat crud. Ultimul Festival de la Oberhausen a fost acela al filmului „sărac", propunînd convenția artistică în căutarea adevărului prin mijloacele specifice cinematografului.

3. Kommunales Kino — cinematograful comunal din Frankfurt — e condus de la un timp de Ilmar Hoffmann, fostul animator de la Oberhausen. Programul e gîndit dintr-o perspectivă integratoare reflectînd conștiința interdependenței accentuate a artelor. Cînd la **Kunstverein** s-a deschis atît de controversata expoziție „Arta în cel de al III-lea Reich" — tulburătoare mărturie, de un realism feroce, a unui timp și a unor evenimente ce nu pot și nu trebuie să fie uitate — Hoffmann a înțeles că trebuie să adauge și mărturia cinematografului. Sub titlul : **Documente ale supunerii,** și preluînd ca deviză celebra propoziție a lui Horkheimer — filozof al școlii critice de la Franckfurt : „Cine vorbește despre fascism, nu poate să nu vorbească de capitalism", acțiunea cinematografică s-a împlinit prin discuții cu publicul, conduse de prof. Karsten Witte de la Universitate.

4. Festivalurile devin tîrguri, tîrgurile devin (uneori) festivaluri) ; dealtfel frontiera lor e greu de trasat. Ultimul tîrg, sub titlul **Photokina,** de la Koln, a prilejuit o evocare a influențelor cinematografului asupra artei plastice (de pînă la 1920). În fapt, e vorba de aniversarea a 100 de ani de impresionism — mișcare ce a avut consecințe mult mai adînci asupra modului nostru de a percepe realitatea și de a privi arta decît se acceptă deobicei. Am revăzut (sau uneori văzut pentru prima dată) thaumatropul, phenakistoscopul, kinetoscopul. N-am știut, privind Kinetoscopul lui Edison — acest cinematograf de o persoană —, dacă evoluția aceasta e confirmarea unei intuiții geniale, sau expresia înfundării pe un drum al tristei solitudini.

Mihai NADIN

CRONICA
Săptăminal politic-social-cultural

Colegiul de redacție : LIVIU LEONTE, redactor șef, ANDI ANDRIEȘ, redactor șef-adjunct, ȘTEFAN OPREA, secretar general de redacție, N. BARBU, VASILE CONSTANTINESCU

Redacția și administrația : Iași, str. V. Alecsandri nr. 8 ; telefoane : 11430, 15847.

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică Iași, str. V Alecsandri nr. 6.

Produsele ceramice ale Întreprinderii „Zorile Noi" Piatra Neamț prezente de la munte pînă la mare

La Piatra Neamț, ca în toate orașele țării, se construiește mult, într-un ritm debordant. Urmărind, de pildă, forfota din noul cartier Dărmănești, vezi zeci și sute de vehicule cărînd material pentru constructori : cărămizi de diferite tipuri, blocuri ceramice, blocuri de beton, prefabricate etc. Macaralele urcă mereu și, din îmbinarea acestor elemente, cresc blocuri semețe, rivalizînd cu cele din preajma gării și dînd un nou aspect orașului de sub Pietricica. Vin apoi echipele de finisare, montare instalații și celelalte, fiecare bloc capătă o haină frumoasă, în culori pastelate, un profil al său, și nimeni nu-și mai aduce aminte că la început au fost stive de materiale aduse de undeva și că din unirea acestor blocuri, cărămizi și plăci s-a născut trufașa clădire.

Acest „de undeva" înseamnă la Piatra-Neamț cartierul Ciritei, mai precis str. Olteniei 27, unde se află Intreprinderea de produse ceramice „Zorile noi". Am mai scris despre această unitate cu care se mîndrește județul Neamț, am scris admirînd-o dinlăuntrul ei, adică despre ordinea si curățenia întreprinderii, despre priceperea și hărnicia oamenilor care muncesc aici, despre procesul de fabricație în sine. Astăzi ne propunem a observa această unitate cu rezultate remarcabile privită din afară, adică prin calitatea produselor ei.

Așadar e vorba de o întreprindere ce peste un an va împlini 25 de ani de existență. E vorba de o fabrică ce n-a apărut peste noapte și nici întîmplător în această limită estică a orașului. La început a fost argila, un material excelent, bogat în trioxizi de aluminiu. Ea e cea care a comanditat fabrica de cărămizi, unitate ce a crescut treptat, s-a perfecționat, ajungînd ceea ce este astăzi : o fabrică care la sfîrșitul anului trecut a primit o secție nouă cu două linii ce îi urcă producția cu peste 30 milioane lei anual, o fabrică aflată încă în curs de modernizare (cea veche), ambițioasă să meargă în pas cu tehnica mondială în specialitate. De remarcat că noua secție montată are o serie de agregate în unicat pe țară, dar ele sînt deservite de oameni ai fabricii care au urmat specializarea. De altfel, condițiile muncii în această branșă fiind grele, se face pe parcurs o selecție rămînînd la „Zorile noi" doar cei cu adevărat vrednici. In privința aceasta, e destul să ne gîndim cîte mii de tone de material sînt manipulate într-o asemenea întreprindere, o manipulare repetată: transportul argilei de la carieră la fabrică, pregătirea amestecurilor, începînd cu măcinarea argilei, turnarea în tipare, stivuirea pentru coacere, stivuirea din cuptoare, stivuirea pentru expediție, încărcarea etc. Sînt operații numai în parte mecanizate și solicitînd deci un efort continuu. Și tot, privind acest specific, să ne gîndim că utilajele de aici sînt greoaie, mult solicitate și chiar întreținerea lor cere o muncă intensă. In noua secție însă munca fiind mecanizată, omul dirijează nu manipulează, ca să folosim expresia tov. Ion Pustan, șeful secției producție. Mai mult de jumătatea producției se pachetizează, evitîndu-se stricăciunile de manipulare.

Totul e compensat de satisfacția pe care o provoacă participarea efectivă la opera de edificare a țării, conștiința că la fiecare nouă uzină, în orice cartier nou, în primul rînd de pe aria județului apoi din întreaga țară, întreprinderea „Zorile noi" are cuvîntul hotărîtor. Căci la această oră în întreaga țară, ca și în Neamț, se construiește enorm. Fabrica din Ciritei ctitorește zi de zi și nu numai în Neamț, produsele ei fiind solicitate în toată Moldova și țara. Să treci, de pildă, prin Ploiești, București, să te odihnești pe litoral și să știi că la atît de admiratele clădiri albe ai contribuit și tu e desigur o satisfacție fără egal. Căci de la Piatra Neamț pleacă zilnic vagoane cu cărămizi, blocuri de beton, țiglă, ca un îndemn permanent : să construim cît mai trainic și mai frumos.

★

Cartierul Ciritei e scăldat în verdeața dealurilor înconjurătoare. Pe betonul șoselei alunecă, venind din sus, basculantele cu argilă, trăgînd o dungă de galben timid în potopul vegetației. Și dintr-o dată se deschid vederii hale nesfîrșite în nuanțe de ocru, conducînd spre așezarea de vile în toate variantele lutului ars și al griurilor din ciment. „Zorile noi" trimit la vale bulgări de jar și culori de nădejde pentru ca omul să urce tot mai sus pe verticala cutezanței. Pentru uzine, blocuri de beton cu agregat ceramic, realizate prin valorificarea spărturilor și deșeurilor, mai ușoare decît betoanele dar la fel de rezistente ; pentru clădiri obișnuite, blocuri ceramice pe întreaga gamă de dimensiuni, fie compacte, fie cu găuri orizontale, verticale etc.

De aceea, oamenii care lucrează aici învingînd greutățile profesiei, au mîndria că prin mîinile lor au trecut de cîteva ori, înainte de a-și decide amplasarea, atîtea uzine și construcții agrozootehnice, instituții și blocuri ; atîtea acoperișuri de țiglă ce fac mîndria satelor și a orașelor ; că produsele de la „Zorile noi" iau parte la schimbarea aspectului urban și rural al țării noastre, la înflorirea unei vieți noi.

Și această mîndrie e cu atît mai legitimă cu cît e vorba de o contribuție anonimă, ce ne pare nouă, beneficiarilor, firească, asemeni produselor pămîntului. Ea vine de undeva, de acolo dintre dealurile nemțene cu o argilă grozavă și cu oameni pricepuți, harnici, hotărîți să învingă totul.

Colectivul de la Intreprinderea de produse ceramice „Zorile noi" știe mai bine decît noi toți că în materie de construcții tehnice progresează rapid, dornici să ție pasul cu ambițiile civilizației. Anvergura construcțiilor obligă la recalcularea rezistenței materialelor, tot mai solicitate, după cum condițiile urbanistice moderne pun acestor materiale probleme de conductibilitate, izolație fonică etc. Sînt cerințe ivite la orizontul preocupărilor și pe care specialiștii în materie le vor rezolva. Căci orizontul e culmea după care apar zorii și în fiecare răsărit de soare zorii sînt noi.

Întreprinderea „Zorile noi" urcă zi de zi spre modernizare prin perfecționare și solicitare la desfacere. Pentru orice lămurire și pentru comenzi adresați-vă la :

INTREPRINDEREA DE PRODUSE CERAMICE „ZORILE NOI"
Piatra—Neamț, str. Olteniei 27
(telefoane 1.28.20 — 1.13.27)

ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ „NICOLINA" IAȘI

Făcînd un bilanț retrospectiv pe primul semestru al anului 1975, vom constata că Întreprinderea mecanică „Nicolina" Iași, prin diversificarea producției realizată a satisfăcut cerințele beneficiarilor îndeplinindu-și și indicatorii de plan.

Paralel cu diversificarea producției și modernizarea ei în pas cu cuceririle tehnico-științifice contemporane, întregul colectiv de muncă pune un accent deosebit pe nivelul calitativ al producției, socotind acest lucru ca un fapt obișnuit.

Congresul al XI-lea a stabilit cu claritate sarcinile ce revin în îndeplinirea planului de producție pentru satisfacerea nevoilor productive și de consum intern.

În îndeplinirea acestor sarcini, un rol deosebit îl are introducerea cuceririlor **progresului tehnic**, astfel ca într-un timp scurt să se realizeze cantități cît mai mari de produse de bună calitate, care să corespundă exigențelor pieții mondiale.

Dintre produsele asimilate și fabricate putem cita :

— **Mașini și utilaje drumuri**
— Instalație de preparat mixturi asfaltice 8—10 t/h. :
— Repartizator mixturi asfaltice ;
— Autogudronator 7 000 litri :
— Malaxor mecanic 1 600 litri ;
— Malaxor mecanic 2 500 kg. ;
— Topitor bitum ;

Mașini și utilaje de construcții
— Centrală de beton 16 m.c./h. ;
— Centrală beton 30 m.c./h. ;
— Centrală beton 45 m.c./h. ;
— Siloz ciment de 25 tone ;
— Siloz ciment 81 tone ;
— Betonieră AF 250 l.

Utilaje terasiere
— Echipamente buldozer S—651 ;
— Echipamente buldozer S—1 500 ;
— Echipamente buldozer S—1 800 ;
— Echipamente scarificator S—651 ;
— Echipamente scarificator S—1 500 ;
— Echipamente scarificator S—1 800 ;
— Echipamente încărcător S—1 800 ;

Toate echipamentele se livrează pentru echiparea tractoarelor la export, în colaborare cu Întreprinderea „Tractorul" Brașov.

— Rulou compactor static R 8—14 ;
— Rulou compactor vibrator R V—6—10 ;
— Autogudronator 180 CP. :
— Mașină de curățat canale ;

În afara acestor produse specifice profilului, se mai fabrică diverse tipuri de boghiuri ca :

— Boghiuri tip U.R.S.S. — export ;
— Boghiuri tip H — în colaborare cu Întreprinderea vagoane Arad pentru export ;
— Boghiuri pentru export tip Brazilia.

Intreaga gamă de produse ce se fabrică este în atenția colectivului privind calitatea care să corespundă exigențelor pieții mondiale.

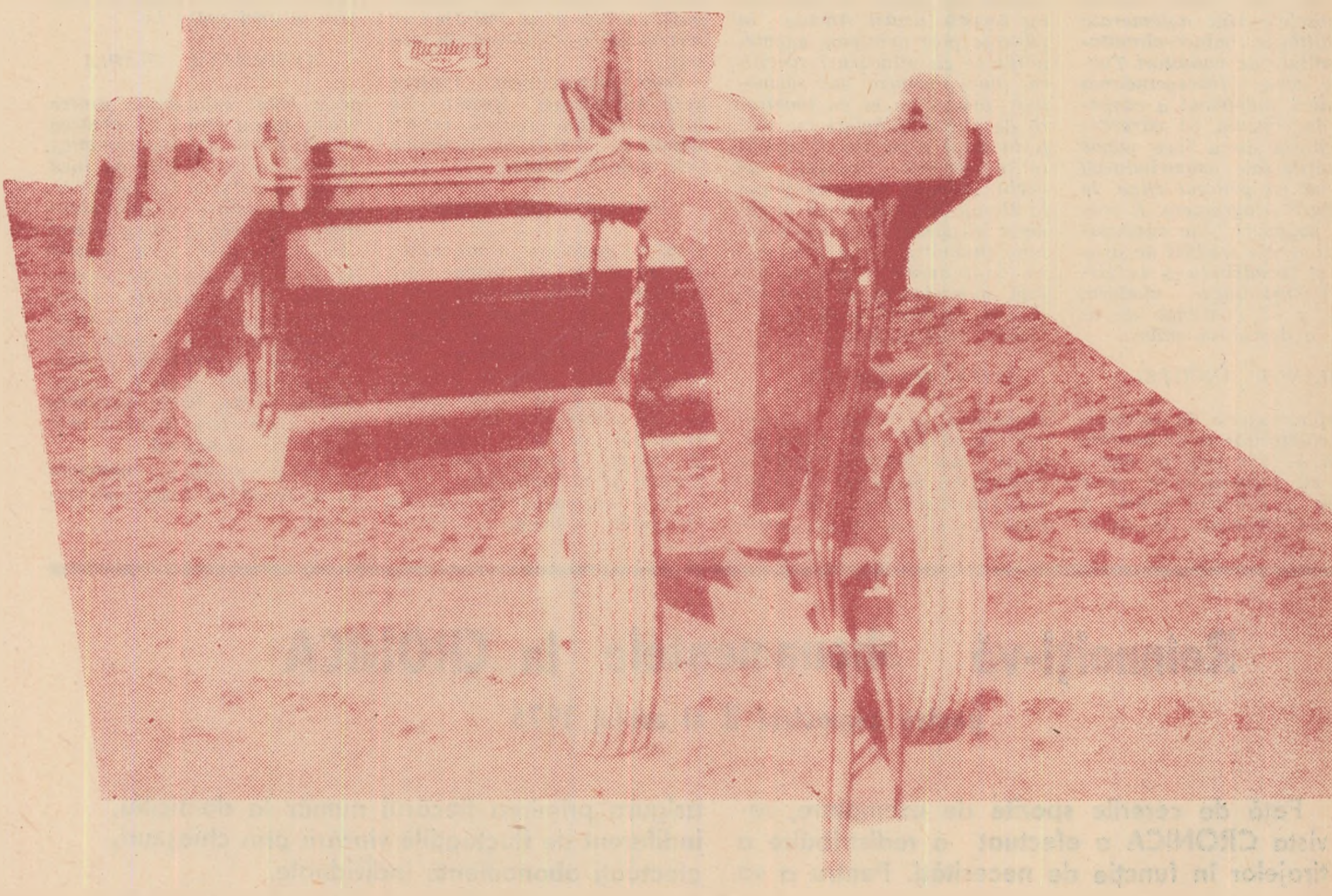

M. I. C. M. G. — C. I. U. T. C. P. M.

ÎNTREPRINDEREA „1 MAI“ PLOIEȘTI

Valorificarea materialelor disponibile, în centrul atenției!

Acționindu-se pe un cîmp larg în privința gospodăririi raționale a fondurilor materiale și bănești, reactualizarea dimensională a stocurilor — sarcină cu caracter permanent — a permis depistarea unor materiale și produse care sînt un rezultat al justei orientări în aplicarea consecventă a obiectivului de economii.

Urmărind un echilibru perfect în balanța financiară, o rotație continuă și în același timp accelerată a mijloacelor bănești, întreprinderea „1 Mai“ Ploiești, înscriindu-se pe linia perfecționării activității economice de ansamblu, intenționează și are în centrul atenției, valorificarea și repunerea în circuitul economic național a unei variate game tipodimensionale de materiale, produse și piese de schimb.

În scopul informării celor interesați, redăm cele mai importante repere aflate în stoc, disponibile la această unitate:

Denumirea materialului		U/M	Cantitate
Șurub Stas 920	6×35	mii buc.	0,17
„	8×70	„	0,16
„	12×70	„	0,65
„	12×90	„	0,78
„	16×100	„	0.94
„	20×55	„	1,78
„	20×150	„	1,89
„	24×90	„	3,05
„	24×110	„	3,31
„	24×120	„	2,31
Șurub Stas 2117	10×35	„	0,17
„	12×65	„	0,64
„	12×70	„	0,65
„	16×30	„	1,00
„	20×35	„	0,84
„	20×45	„	0,92
„	20×50	„	1,68
„	24×45	„	1,38
Șurub Stas 925	8×30	„	0,12
„	10×50	„	0,40
„	10×75	„	0,28
„	12×90	„	0,35
„	12×100	„	0,85
Șurub Stas 6219	8×16	„	
„	8×45	„	0,22
„	8×50	„	0,18
„	8×60	„	0,22
„	10×20	„	0,21
„	16×30	„	0,58
Șurub Stas 6220	6×40	„	0,11
„	8×40	„	0,18
„	8×45	„	0,31
„	10×55	„	0,47
Șurub Stas 6220	10×60	„	0,35
„	10×80	„	0,35
„	10×90	„	0,78
„	10×140	„	0,61
„	12×70	„	0,44
„	12×80	„	0,46
„	12×100	„	1,06
„	12×120	„	1,03
„	16×100	„	1,45
„	16×110	„	1,50
„	16×120	„	1,60
„	20×60	„	1,50
„	20×65	„	1,60
„	24×80	„	2,20
„	24×1000	„	2,60
„	24×120	„	2,60
Șurub Stas 4845	4×10	„	0,08
„	4×20	„	0,09
„	4×25	„	0,10
„	6×10	„	0,10
„	6×12	„	0,11
Șurub Stas 4845	6×14	„	0,11
„	6×40	„	0,16
„	8×12	„	0,61
„	8×14	„	0.17
„	8×20	„	
„	10×60	„	0,39
„	12×75	„	0,58
„	16×30	„	0,65
„	20×35	„	1,42
„	20×45	„	1,60
„	24×55	„	2,35
Șurub Stas 4272	6×49	„	0,17
„	8×50	„	0,26
„	8×55	„	0,27
„	8×60	„	0,29
„	8×65	„	0,32
„	8×70	„	1,32
„	10×65	„	0,44
„	12×70	„	0,58
„	12×75	„	0,60
„	16×130	„	2,00
„	16×140	„	2,10
„	20×130	„	3,03
„	20×180	„	3,83
„	24×75	„	2,85
„	24×70	„	2,75
„	24×150	„	4,35

Denumirea materialului		U/M	Cantitate
„	24×160	„	4,55
„	24×180	„	4,95
Șurub Stas 3954	5×8	„	0,03
„	5×30	„	0,04
„	5×35	„	0,05
„	8×20	„	0,08
Șurub Stas 2571	4×8	„	0,12
„	6×10	„	0.13
„	6×12	„	0,04
„	6×30	„	0,05
Șurub Stas 3167	4×8	„	0,02
Nit Stas 797	16×70	kg.	4,80
„	16×80	„	4,70
Splint Stas 1991	7,5×45	„	4,95
Grovere Stas 7666	M. 6	„	14,80
„	M. 16	„	12,30
„	M. 27	„	11,30
„	M. 33	„	10,50
Piulițe Stas 922	M. 36	„	10
Piulițe Stas 6218	M. 8	„	22,00
„	M. 12×1,75	„	18
„	M. 18	„	20
Piulițe Stas 4071	M. 16×1,5	„	26
„	M. 30×3,5	„	18
„	M. 36	„	16
„	M. 27	„	22
Piulițe Stas 4073	M. 16	„	35
„	M. 20	„	27
„	M. 24×2	„	23
Piulițe Stas 4074	M. 24×2	„	23
Holșurub Stas 1452		„	10
Armături și fitinguri			
Cană gaze 2"		mii buc.	200
Niple 4"		„	25
Niple reduse 3/8"—1/4"		„	100
„ „ 1/2"—3/8"		„	150
„ „ 3/4"—1/2"		„	150
„ „ 2"—1/2"		„	150
Robinet 1"		„	336
„ serv. 1"		„	101
„ dublu serv. 1"		„	85
„ cu ventil 1.1/4"		„	47
„ cu sertar 5/4"		„	2
„ „ 6/4"		„	43
„ „ 1.1/2"		„	98
„ 2"		„	17
Robinet St. 1519 Dn. 80		„	88
„ Dn. 125		„	18
„ Dn. 150		„	7
„ St. 2550 Dn. 125		„	7
„ Dn. 200		„	10
Reducție forță 1.1/4"—1"		„	200
Teu B1 4"		„	77
Teu B1 2"—1/2"		„	114
Ventil abur 1/2" simb. 4001		„	194
„ dublu reglaj 3/4"		„	52
Robinet St. 1519 Dn. 200		„	24
„ 699 2.1/2"×210		„	154
„ St. 2550 Dn. 150		„	8
„ St. 1519 Dn. 15		„	145
„ Dn. 40		„	15
„ Dn. 50		„	8
„ St. 1518 Dn. 65		„	10
„ St. 2550 Dn. 50		„	45
„ St. 1518 Dn. 50		„	50
„ St. 1519 Dn. 65		„	45
„ St. 2550 Dn. 80		„	50
„ St. 2550 Dn. 100		„	10
St. [illegible] Dn. 50			[illegible]
„ St. 1519 Dn. 32		„	45
„ St. 699 2. 350		„	50
„ St. 2175 Dn. 20"		„	80

De reținut

Unitățile socialiste din întreaga țară, care nu au asigurată integral baza materială de producție pentru actualul exercițiu de plan, sînt rugate să rețină că Întreprinderea „1 Mai“ Ploiești livrează prompt pe bază de comandă fermă, fără repartiție, materialele prezentate mai sus.

Comenzile se vor transmite la următoarea adresă:

ÎNTREPRINDEREA „1 MAI“ PLOIEȘTI
STR. DEMOCRAȚIEI NR 121
JUDEȚUL PRAHOVA.

La cerere expresă, unitatea poate expedia potențialilor beneficiari seturi complete de liste cuprinzînd întreaga gamă de materiale și produse disponibile.

Relații suplimentare se pot obține de la serviciul de aprovizionare al întreprinderii, telefon 42051 sau prin telex 019—219 Ploiești.

Emil GEORGESCU

Întreprinderea județeană economică a Cooperației de consum — Neamț, vă invită

In centrul orașului Piatra Neamț se află la loc vizibil harta turistică a acestui județ cu atît de interesante trasee și obiective. De altfel, ne și aflăm în plin sezon turistic, cind șoselele sînt aglomerate și localitățile balneo-climaterice asaltate de vizitatori. Tocmai de aceea Întreprinderea economică județeană a cooperației de consum vă adresează invitația de a face popas la unitățile sale, asigurîndu-vă că el vă va prilejui clipe de destindere și agrement. E vorba de popasuri bine cunoscute, venind din tradiții de drumeție și încadrîndu-se în circuitul turismului modern. Pentru a vă convinge de aceasta, e destul să cităm:

HANUL ANCUȚEI

Complex așezat în întîmpinarea călătorilor de pe șoseaua Roman — Suceava, la intersecție cu șoseaua care taie distanța spre Piatra Neamț. E vorba de istoricul han de la răscrucea povestirilor sadoveniene, reînviat pe frumoasa vale a Moldovei pe ruinele vechi; acolo unde altădată te intîmpina focoasa Ancuță nemurită de pana lui Sadoveanu servesc astăzi Ancuțe în pitoresc port nemțean, ademenindu-te cu mîncăruri specifice zonei (printre ele sărmăluțe, brînză de oi cu tochitură de purcel, plăcinte cu poale în brîu) și cu vinuri păstrate în beciurile hanului cel vechi. Așadar, un prim popas la Hanul Ancuței, local cu camere elegante și căsuțe camping (numărul lor a fost sporit anul acesta spre a face față solicitărilor). Și apoi călătorie plăcută pînă la Tg. Neamț unde nu uitați

CASA ARCAȘULUI,

amplasată pe Valea Ozanei cea dragă lui Ion Creangă, chiar sub vestita Cetate a Neamțului, un local ce înfrumusețează peisajul prin arhitectonica sa cu elemente tradiționale și cu terase deschise luminii de aur. Și aici sînt condiții excepționale de cazare iar restaurantul servește specialitățile casei, începînd cu pui în smîntînă, mămăliguță cu brînză și smîntînă și terminînd cu friptură în țepușă.

Dacă plecați prin Pipirig spre Mănăstirea Neamț, la bifurcația din preajma rezervației de zimbri vă așteaptă sub stejarii seculari

POPASUL BRANIȘTE

local de desfătare premontană, în cadrul de un farmec rar, desprins parcă din drumețiile lui Hogaș. Liniște deplină, aer tare, soare și susur de pădure. Campingul dispune de căsuțe pentru adăpost, iar restaurantul vă stă la dispoziție cu preparate ce-l fac prețuit și căutat (să cităm mîncăruri de bureți, pescării, pui cu mujdei și mămăliguță).

După un popas în Branițte vă puteți continua drumul. fie spre Secu, Sihăstrie, fie peste munți la Ceahlău. Dacă însă interesele sau libera alegere vă îndrumă pe traseul Tg. Neamț — Piatra Neamț, merită să vă abateți din drum spre a opri puțin la

COMPLEXUL AGAPIA

acest hotel submontan dintre brazi, așezat chiar la intrarea in mănăstire. De menționat că motelul a fost sporit cu încă 25 de locuri și a fost construită o completare ce îmbunătățește confortul și buna deservire a turiștilor. Loc special de parcare a mașinilor — restaurant cu specialități alese, Agapia constituie o bine aleasă bază de plecare pentru excursii în împrejurimi (Văratec, Bălțătești, Neamț, Secu, Agapia veche, Sihla, Sihăstria etc.) și revenire în acest minunat loc de odihnă.

Așadar, unitățile nemțene vă așteaptă cu toată solicitudinea.

Reînnoiți-vă abonamentele la CRONICA

pentru semestrul II al anului 1975

Față de cererile sporite de exemplare, revista CRONICA a efectuat o redistribuire a tirajelor în funcție de necesități. Pentru a vă asigura primirea fiecărui număr la domiciliu, indiferent de fluctuațiile vinzării prin chioșcuri, efectuați abonamente individuale.